

ئەگەر تە بقیّت
تام بکە یە شرنییا باوهری
و چەند حەدیسە کین دی

بەرھە فکرن
تە حسین ئیبراھیم دۆسکی

کتیب: ئەگەر تە بقیّت تام بکەیه شرنییا باوهری
و چەند هەدیسه کۆن دی
نقیسه: تە حسین ئیبراهیم دۆسکی
چاپا ئیکۆ ۲۰۱۲

ئەگەر تە بثیّت
تام بکەیه شریئیا باوهری^(۱)

عن انس ؓ عن النبي ﷺ قال:
«ثلاث من كن فيه وجد حلاوة الإيمان؛ أن يكون الله
ورسوله أحب إليه مما سواهما، وأن يحب المرء لا يحبه
إلا لله، وأن يكره أن يعود في الكفر كما يكره أن يقذف في
النار».

[رواه الشيخان]

(۱) تیبینی: بۆ بەرھەفکرنا فی بابەتی مفاہیکئی مەزن ژ نامیلکا (حدیث ثلاث
من کن فیہ وجد بہن حلاوۃ الإیمان وقفات وتأملات) یا (أ. د. فالح بن
محمد بن فالح الصغیر) ہاتیبہ وەرگرتن.

شَرینیا باوهری . . وسن نیشان

باوهری وهکی ل نک (ئههلی سوننهتی وجهماعهتی) دئیتته نیاسین:
باوهریا ب دلویه، وگوتنا ب دهقییه، وکاری ب ئەندامین لهشییه. وئهو
ب طاعهتی زیده دبت، و ب گونههی کیم دبت.

ومرۆف ههمی د باوهرییی دا وهکی ئیک نین، هندهک ههه پتر تامی
ژ باوهریا خۆ دبینن.. چونکی باوهریا وان ئەوا جهی خۆ د دلی دا کری،
کارهکی بهرچاڤ د سهروبهر ورهفتاری وان دا کرییه، گوهورینهکا باش
د ژيانا وان ژی دا کرییه..

وئهو هه دیسا پیغه مبهری -سلاف لی بن- ئەوا مه ل پیشیئی ئینای،
ئیک ژ وان هه دیسانه یین ندهک مهعنایین مهزن د ناڤ خۆ دا هلگرتین،
وئیشارهت دایه چهند بناخهیین سهرهکی یین باوهرییی، وئهو -وهکی دئ
بۆ مه ئاشکهرا بت- سی نیشانین مهزن یین مرۆف پی تام دکه ته شرییا
باوهری بۆ مه بهرچاڤ دکهت.. لهو یا د جهی خۆ دایه ئەم چهندهکی
ل دۆر مهعنایین ئی هه دیسی باخقین..

ل دهسپیککی دئ بیژین: ئەڤ هه دیسه وهکی ئاشکهرا سی تشتان
(نیشانان) بۆ مه دهسپیشان دکهت، وئاشکهرا دکهت کو ههر کهسهکی ئەو
ل نک ههبن، ئەو وی ب دورستی تام کره شرییا باوهری، ئەو ههر سی
نیشان ژی ئەڤه نه:

۱- کو خودی وپیغه مبهری وی ل نک مرۆفی خوشقیتر بن، ژ ههر
ئیککی دی ژبلی وان.

۲- وڦيانا وی ئهگهر بۆ ئيکي دی ههبت ژي، ههر ژ بهر خودي بت،
يهعني: ڦانا وی ههمی بۆ خودي بت.

۳- کو ئهول سهر باوهريبي يی خوراگرتی بت، ووهسا بۆ نهخوش بت
ئهول کوفري بزڦرتهڦه پشتی خودي ئهول ژي رزگارکری کانئ چاوا بۆ وی
نهخوشه ئهول بيته هافيتن د ناگری دا.

ڦيان . . وئارمانجا ئافراندا مروڦی

وهکی بۆ مه دیار بووی ڦان ههر سي نیشانان پهيوهندی ب ڦيانئ ڦه
ههيه، ئهڦيانا مروڦی بۆ خودي وپيغه مبهري وی -سلاف لی بن- هند یا
مهزن بت کو ڦيانا مروڦی بۆ کهسهکی دی نهگههتی، وڦيانا مروڦی بۆ
ئيکي دی ژ بلی وان ژي ههر یا گريدای بت ب ڦيانا مروڦی ڦه بۆ وان،
وڦيانا مروڦی بۆ باوهريبي گههشتبه وي دهرهجي کو ئهول هافيتنا د ناگری
دا خوشتر بيونت ژ هندی کو ئهول کوفري بزڦرتهڦه وپشت بدهته
باوهريبي..

وڦيان -ب پويي خوي زهلال ڦه- د ئيسلامي دا، ئيک ژ دو
(عونصرين) ئارمانجا ئافراندن وههبوونا نشی مروڦييه ل سهر عهردی،
ئهو ئارمانجا وهکی بۆ مه ژ قورئانی دیار دبت، د عهبدینيا مه دا بۆ
خودي کوم ڦه دبت، خودايی مهزن ديترت: ﴿ وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا
لِيَعْبُدُونِ ﴾ (الذاريات: ۵۶) يهعني: هه ما من ئهجنه و مروڦ بۆ هندی
ئافراندينه دا ئهول عهبدینيا من بکهن.

وعهبدینی پيک نائيت ئهگهر دو عونصر تييدا پهيدا نهبن:

عونصرئ ئیکئی: خوشکاندن (تەذەللول).

عونصرئ دووی: قیان (مەحەبەت).

وھەر جارەکا مرۆقی ب قیان ڤە خو بو ڤەرمانین خودئ شکاند،
وپیگیری ب (ئەمر ونەھی) یین وی کر، ئەو مرۆقی ئەو ئارمانج ب جھ-
ئینا یا خودئ ئەو ژ بەر دای.

وچونکی (قیان) ئیک ژ عونصرئین پیکنینانا ئارمانجا ئافرانندییە،
پیغەمبەری -سلاف لی بن- ئاشکەرا کر کو مرۆقی موسلمان تام ناکەتە
شرینییا باوهرئ ئەگەر قیانا خودئ د دلئ وی دا ئەو بناخە نەبت یئ ھەر
تشتەکی دی یئ د حەدیسئ دا ھاتی بو نەزڤرت، چ قیان وی بت بو
پیغەمبەری -سلاف لی بن-، یان بو مرۆقەکی دی، یان بو باوهرییئ
وخۆراگرتنا ل سەر باوهرییئ.

ومرۆڤ ئەگەر ھزرا خو د وان ھەمی قەنجیبیان دا بکەت یین د قئ
دنیایئ دا د گەل وی ھاتینەکرن، دئ زانت کو قەنجیکاری سەرەکی ھەر
خودییە، وپیغەبەرە -سلاف لی بن- ریتکا ئیکانە یا وی دگەھینتە خودئ،
ومراد وداخوازا خودئ بو وی ئاشکەر دکەت، لەو پیتقییە ل سەر وی ئەو
ب ھەمی ڤە بەرئ خو بدەتئ، ھەز ژ وی بکەت یئ ئەو ھەز ژئ دکەن،
ئەو نەقئت یئ وان نەقئت.

سئ نیشان وئیبینیەک

ودقئت ئەم بزاین کو دەمی حەدیس دبیژت: سئ تشت ھەنە.. مەعنا
وی ئەو نینە کو ژبلی ڤان ھەر سئ تشتان (یان سالۆختان) چو تشتین

دی نینن مروث پی تام بکته شربینیا باوهریبی، نهخیر! بهلکی نهغه هندهک ژ وان تشتانه یین خودان پی تام دکته شربینیا باوهری، یهعنی: هژمار د قی حه دیسی دا وهکی زانایین حه دیسی دبیزن، تشته کی داخوازگری (مهطلوب) نینه، بهلکی مهسهله بهحسکرنا هندهکی ژ گله کییه.

پامانا شربینیا باوهری

ئیمامی (نهوهوی) ژ زانایان قه دگوهیزت کو مهخسهه ب شربینیا باوهری د قی حه دیسی دا نهوه کرنا طاعه تی وتهحه ممولاً نه خوشییبی د رپکا خودی دا ل بهر مروقی خوش بیت، ومروث رازیبونا خودی وپیغه مبهری وی -سلاف لی بن- ب سهر ههر تشته کی د دنیا پی دا بیخت.

و ژ په یفا (حلاوة الایمان) کو (ئستعاره) تیدا هه یه -وهکی زانایین بهلاغی دبیزن-، ناشکرا دبت کو باوهریبی تامهکا شرین بو هه یه، وئهو کس ب قی تامی دحه سییت یی دلی وی ب باوهری هاتبته ئافاکرن، وکار پی کریت، وژیانا خو پی وهن کریت.. وئهف شربینییه د سنگ فرهی وتهحه ممول وصبه رها تانا ب خودی دا بهرچاش دبت، لهو دی بینی نهوه کس پی تام کرته شربینیا باوهری خوشییبی ب عیاده تی وطاعه تی دبهت، و ب قه دهرا خو رازی دبت، وکه یفا وی ب هندی دئیت ده می ژینا خو ل سهر بناخه یی باوهریبی ب ریشه دبهت، وپه یوه ندی پی خو د گهل خودی ومروث وهه می چیکریب پی دی ل دویف شریعه تی ریک دئیت.

نیشانا نَبْکَی

کە خودی و پیغه مبهری ل نک نه ژ ههر نَبْکَی

دی دخۆشقیی بن

یه‌عنی: قیانا وی بۆ خودی و پیغه مبهری وی -سلاڤ لی بن- گه‌هشتتته دهره‌جه‌یه‌کا هندا بلند کو قیانا وی بۆ کهسه‌کی دی یان تشته‌کی دی نه‌گه‌هتی، و ل قیری زانا و شروقه‌که‌ری بن حه‌دیسی گه‌له‌ک گۆتن د دهره‌قا دانه‌نیاسین و مه‌عنا یا قی قیانی دا گۆتینه، ئیمامی نه‌وه‌وی دبیرت: ((قیان د ئەصل دا، ئەوه مروّف مه‌یلی بۆ وی تشتی بکه‌ت یی حه‌زا خۆشقیی مروّقی ل سه‌ر بت، و ئەف مه‌یله دبت بۆ وی تشتی بت یی ل به‌ر مروّقی شرین و جوان، و هکی دیمه‌نی جوان و ده‌نگی خۆش و په‌نگه‌کی خوارنی و هتد...، و دبت ئەو تشتی ئەو مه‌یلی بۆ دکه‌ت ژ لای عه‌قلى قه‌ ل به‌ر وی یی شرین بت ژ به‌ر وان مه‌عنا یین قه‌شارتی یین تیدا هه‌ین، و هکی قیانا مروّقی چاک و زانا و خودان قه‌نجی، و دبت مه‌یلا وی بۆ خۆشقیی وی ژ به‌ر قه‌نجیه‌کی بت وی لی کری...))^(۱).

وده‌می ئەم گه‌له‌ک جاران د گۆتین خۆ دا دبیرین: قیانا مروّقی بۆ خودی، یان بۆ پیغه مبه‌ری -سلاڤ لی بن-، مسوگه‌ر مه‌خسه‌د پی ره‌نگی دووی ژ قیانییه‌ ئەوا دبته‌ ئاڤا کرن ل سه‌ر بناخه‌یی (مه‌یلا عه‌قلى) بۆ خۆشقیی، یه‌عنی: ده‌می ئەم دبیرین: ئەم حه‌ز ژ خودی یان پیغه مبه‌ری

(۱) شرح صحیح مسلم للنووی، المجلد الأول، (۲ / ۱۴).

-سلاڤ لى بن- دکهين، مهخسه دا مه پى (څيانا عهقلی) يه ئهوا هندى دخوازت ئهڅيندار ب عهقلی خو مهيلی بو وى تشتى بکته يى (موافهقى) حهزا خوشتڅيى وى بت، ووى تشتى جوان وشرين ببينت ئهگه ر خو ئهو تشت دژى مهيلا حهز وههوايى نهفسا وى بت، وخوشى برنا وى ب وى تشتى ئهو مهيلی بو کته خوشى پى برنهکا عهقلی بت.

ووهک نموننه ل سهر خوشى پيبرنا عهقلی دى بيژين: وهكى مهيلا مروڅى نساخ بو دهرومانى وئهو خوشيا ئهو ژى دبينت، ئاشکهرايه کو نساخ ب طبيعهتى خو حهز ژ دهرومانى ناکته وطاما وى نهخوش دبينت، بهلى عهقلی وى -ژ بهر وان مفايين ئهو د دهرومانى دا دبينت- وى پال ددهت کو ئهو ب حهزا خو وى دهرومانى ب کار ببينت، بهلکى دى چت پاره وبهيايکى مهزن ژى پى دهت، دا ب دهست خو بيخت و ب کار ببينت.. وئهو شرينيا (عهقلی) يا ئهو د څى دهرومانى دا دبينت، دهمى ل بيرا خو دئينتهڅه کو ئهڅ دهمانه دى بته ئهگهرا ساخبوونا وى، ل نک وى گهلهک دى ژ وى تهعليى پتر بت يا ب طهبيعهتى خو د وى دهرومانى دا ههى.

و ل سهر څى بناخهبيى څيانا مروڅى بو خودى، وبو پيغه مبهري وى ژى -سلاڤ لى بن- ئهصل وبناخهبيى دىنى وباوهريبييه، وکو ئهو ل نک مروڅى ژ ههر تشتهکى دى دخوشتڅيتر بن، ومروڅ څيانا تشتهکى دى نهئينته پريزا څيانا وان ئهڅه مهزنترين واجبى دىنييه، وئهوئى څيانا کهسهکى دى د دلى وى دا هندى (يان وهكى) څيانا وى بو خودى بت، ئهو دکهفته د خانهيا (شركى) دا، وهكى خودايى مهزن د ئايهتهکى دا ديژرت:

﴿ وَمِنَ النَّاسِ مَن يَتَّخِذُ مِن دُونِ اللَّهِ أَندَادًا يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ اللَّهِ وَالَّذِينَ ءَامَنُوا أَشَدُّ حُبًّا لِلَّهِ ﴾ (البقرة: ۱۶۵) د ناس مرؤفان دا هندهك هه نه ژبلى خودى هندهك شريكان بو وى ددانن، ولسا هه ز ژى دكهن كا چاوا هه ز ژ خودى دكهن، وئهو وئى باوه رى ئيناي، هه ژيكرنا وان بو خودى پتره ژ هه ژيكرنا وان بو هه ر تشته كى دى يى هه بت.

وييغه مبه ر -سلاف لى بن- د گوتنه كا خو دا ديبيژت: ﴿ قَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى: أَنَا أَعْنَى الشُّرَكَاءِ عَنِ الشُّرْكِ، مَنْ عَمِلَ عَمَلًا أَشْرَكَ فِيهِ مَعِيَ غَيْرِي، تَرَكْتُهُ وَشِرْكَهُ ﴾^(۱) خودايى مه زن ديبيژت: پتر ژ هه مى شريكان نه زى بى منه تم ژ شريكاتيى، هه چيى كاره كى بكه ت ويى كى دى ژبلى من تييدا بو من بكه ته شريك، نه ز دى وى وشريكاتا وى هيلم. وئاشكه رايه كو ثيان ژى دكه فته د بن فان كاران دا.

مه عنا: ثيانا مرؤفى بو خودى بلندترين دهره جين عه بدينيا وينه بو وى، لهو دثيت نهو ب هه زكرن وئه ثين فه عه بدينيى بو خودى پيشكيش بكه ت، نهو ثيانا هندى ژى دخوازت نهو گوهدارى وطاعه تى خودى بكه ت، ومه يلى بو وى تشتى بكه ت بى (موافق) بت د گهل هه زكرنا خودى نه گهر خو بى (موافق) نه بت ژى د گهل هه زكرنا وى ب خو.

هه ر ولسا ژ قى گوتنا مه يا بوري ئاشكه را دبت كو ثيانا مه بو خودى وييغه مبه رى وى -سلاف لى بن- نه (ده عوايه كه) مرؤف ب ده قى بيژت، يان (كراسه كه) مرؤف ل پيش چاڅين هه لكى بكه ته به رخو، ومه دحان بو خو پى بكه ت، قى هه ژيكرنى هندهك نيشان بو هه نه مرؤف راستيا وى

(۱) موسلم قى هه ديسى فه دگوه يژت.

پي دزانت، نه گهر نه ځيانا ب دهڅي ههر کهسهک دشيټ خو لي کهته خودان.. ونيشانين ځيانا مروڅي بو خودي وپيغه مبهري وي نه م دشيټين د قان ههر پينج خالان دا کوم بکهين:

۱- هه ژيکرنا خودي وپيغه مبهري نائينه ژيک جودا کرن، وئوي هه ژ خودي بکهت دڅيت هه ژ پيغه مبهري ژي بکهت، چونکي دبت هندهک ههين خو ب خودان ئيمان بزنان وبيژن: هه ما هه ژيکرنا خودي ب تني تيرا مه ههيه، و ب راستي نه ف گوتنه يا غهريه، چونکي د بابه تي هه ژيکرني دا تشته کي ناشکه رايه ځيانا مروڅي بو تشته کي هندي دخوازت مروڅ هه ژ وي تشتي بکهت يي مروڅي دگه هينته وي، وئهر ب ريکا پيغه مبهري -سلاف لي بن- نه بت، مروڅ نه شيټ بگه هته خودي يان ب دورستي وي بنياست، وئهر هه ژيکرنا مروڅي بو خودي دڅيت ژ يا ههر تشته کي دي پتر بت دا ئيمان مروڅي يا دورست وتمام بت، هه ژيکرنا مروڅي بو پيغه مبهري ژي -سلاف لي بن- يي کو مروڅي دگه هينته خودي دڅيت د دهره جا دووي دا بيت پشتي هه ژيکرنا خودي، چونکي نه گهر نه و نه با مه ژي وهکي خه لکي جاهليه تي خودي ب دورستي نه دنيا سي.. د هه ديسه کي دا پيغه مبهري -سلاف لي بن- د بيژن: ﴿لَا يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّىٰ أَكُونَ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ وَالِدِهِ وَوَالِدِهِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ﴾^(۱) يه عني: باوهر يا ئيک ژ هه وه تمام نابت هه تا نه ز ل نک وي خوشتقيتر بم ژ بابي وي، وکوري وي، ومروڅان هه ميان.

بوچي؟

(۱) بوخاري وموسلم في هه ديسي فه دگوهين.

ژ بهر قی مهسه لى يا كو دى خالا دووى دا ئيت.

۲- نه گهر خودى و پيغه مبهرى وى -سلاڤ لى بن- ل نك مروقى ژ ههر ئيكى دى دخوشتقيتر بن، و مروڤ د قى چه ژيكرنا خو دا يى راستگو بت، نهو چه ژيكرن دى بهرى وى ده ته هندى نهو نه مري خودى و پيغه مبهرى وى ب پيش هزكرن و دلچوون و هه وايى نه فسا خو بيخت، و بهروقاژى قى چه ندى نه گهر چه ژيكرنا خودى ويا پيغه مبهرى وى ل نك مروقى ژ چه ژيكرنا هه مى كهس و تشتين دى پتر نه بت، ل نك وى دى تشته كى گه له كى ب سانا هى بت نهو پى ل نه مرفه مانا خودى بدانت پيخه مهت نه مري وى يى نهو پتر هز ژى دكهت.

خودايى مهزن د نايه ته كى دا نه مرفه دكهت: ﴿ وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا لِمُؤْمِنَةٍ إِذَا قَضَىٰ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَمْرًا أَنْ يَكُونَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا مُّبِينًا ﴾ (الأحزاب: ۳۶) يه عنى: نه گهر خودى و پيغه مبهرى وى نه مرفه دا، چى نابت بو ميره كى خودان باوهر يان ژنه كا خودان باوهر نهوان گوته كا دى، يان هلبژارتنه كا دى هه بت، و نهوى بى نه مريا خودى و پيغه مبهرى وى بكهت نهو ب بهرزه بوونه كا ناشكه را بهرزه بوويه.

۳- مروڤ هه ردهم خودى ل بييرا خو بينت و زكرى وى بكهت، و بو وى خوش بت نهو به حسى خودى و پيغه مبهرى -سلاڤ لى بن- بكهت، يان به حسى وان ل نك وى بيته كرن، چونكى كه يفا نه قيندارى ب كرنا به حسى خوشتقيى وى دئيت. خودايى مهزن د نايه ته كى دا دببترت: ﴿ وَأَذْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴾ (الجمعة: ۱۰).

مه‌عنا: زکریٰ خودی و بیرئینانا وی ئیفله‌حی دئینته ریتکا مروقی، چونکی ئەوئ هه‌رده‌م خودی ل بیرا وی بت، ئەو زوی ب زوی به‌ر ب گونه‌هی قه‌ ناچت.

وئیک ژ وان ریتکین شریعه‌تی بو مه‌ دانانین کو ئەم هه‌رده‌م پیغه‌مبه‌ری -سلاڤ لی بن- ل بیرا خو بینینه‌قه، ته‌شریعه‌کرنا دانا صلاوه‌تانه ل سه‌ر وی، ودانانا ناڤی وی د ناڤ په‌یثین بانگی دا، و سلاڤ کرنا ل وی د نفیثی دا، وه‌تد.. ئەقه هه‌می دا ئەو هه‌رده‌م ل بیرا مه‌ بت.

۴- مروڤ هه‌ز ژ وان بکه‌ت یین ئەو هه‌ز ژئ دکهن، وه‌کی بنه‌مالا پیغه‌مبه‌ری -سلاڤ لی بن-، و سه‌حابیین وی، و ئەو مروڤین چاک یین ل سه‌ر ریتکا وی چووین، و وه‌لیین خودی یین به‌ری خه‌لکی دایه‌ ریتکا خودی و پیغه‌مبه‌ری، پیغه‌مبه‌ر -سلاڤ لی بن- د گوته‌کا خو دا مه‌دحین داوود پیغه‌مبه‌ری دکه‌ت، و دبیتژت: ﴿كَانَ مِنْ دُعَاءِ دَاوُدَ يَقُولُ: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ حُبَّكَ وَحُبَّ مَنْ يُحِبُّكَ، وَالْعَمَلَ الَّذِي يُبَلِّغُنِي حُبَّكَ، اللَّهُمَّ اجْعَلْ حُبَّكَ أَحَبَّ إِلَيَّ مِنْ نَفْسِي، وَأَهْلِي، وَمِنْ الْمَاءِ الْبَارِدِ﴾^(۱)، ژ دوعایین داوودی ئەقه بوو وی دگوت: یا ره‌بی تو قیانا خو ب رزقی مه‌ بکه‌ی، و قیانا وی یی تو دقبی، و یا وی کارئ من دگه‌هینته قیانا ته، یا ره‌بی تو قیانا خو ل به‌ر من ژ نه‌فسا من و عیالی من و ئاڤا سار شرینتر لی بکه.

(۱) ترمذی فی حدیسی قه‌دگوه‌بژت.

وهه ز څييه مروښ دهمي هه ز څيكي بكهت بو خودي هه ز څي بكهت، نه بو مهصلحه تهك دنيايي، يان مفايه كي شهخصي، وبه حس څي خالي ب بهرفره هي دي څي تهكرن د بابه تي دووي دا څي هه دي سي.

۵- مروښ هه ز څي وان نه كهت يين خودي وپيغه مبهه هه ز څي نه كهن، ونه ياره تيا وان دكهن، وهكي كافر ومنافق وبه دينان، خودايي مهزن دبيثت: ﴿لَا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ يُوَادُّونَ مَنْ حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ أَوْ أَبْنَاءَهُمْ أَوْ إِخْوَانَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ﴾ (المجادلة: ۲۲) يه عني: تو نابيني هنده كين باوه ري ب خودي وروښا دويماهيي هه بت هه ز څي وان بكهن يين نه ياره تيا خودي وپيغه مهري وي ددكهت.. څه گهر خو څو څو بايين وان بن يان كورين وان، يان برايين وان، يان عه شيه تين وان..

تشته كي گله كي غه ربه كه سهك بيثت: من باوه ري ب خودي وپيغه مبهه ري وي هه يه، و د گهل هندي څي څيانا كافران د دلې وي دا بت، يان د كوفرا وان دا يي ب شك بت، يان قه دري وان څي خودان باوه ران پتر بگرت، وكه يه ب كوفرا وان بيت! خودايي مهزن دبيثت: ﴿يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ تُلْقُونَ إِلَيْهِم بِالْمَوَدَّةِ وَقَدْ كَفَرُوا بِمَا جَاءَكُمْ مِنَ الْحَقِّ﴾ (المتحنه: ۱) گه لي خودان باوه ران، هو بن دورم نين من و دورم نين خو، بو خو نه كه نه دوست وسه ركار، څيانا خو پيشكي شي وان بكهن، و څو څو څو يين كوفر ب وي حه قبي كرى يا بو هه وه هاتي.

و ل دويماهيي دي بيثين: څي نيشانين څيانا مروښي بو خودي وپيغه مبهه ري وي څو مروښ ديني وان به لاث كهت، وبه ري خه لكي بده ته

كىتابى وسوننەتى، و ل دويف شيانا خۆ كارى بۆ بەلاڧكرنا علمى شەرىعى
بىكەت، ب دەستى خۆ، يان ب دەڧى خۆ، يان ب مالى خۆ.

نیشانا دووی
نهگەر حەر ژ ئیگی بکهت
بۆ خودی حەر ژئ بکهت

ئهفه نیشانا دووی بوو یا پیغه مبهری -سلاف لی بن- بو وی کهسی
دانای یی تام دکهته شریبا باوهری، ومهنا قیانا بو خودی ئهوه: ههر
قیانهکا ههبت یا نهگەر نه ژ بهر باوهری ئینانا ب خودی با، ئهو ژئ
نه دبوو، یان ههر زیده یی کا ل قیانییه یا نهگەر ژ بهر خودی نه با نه دبوو.

وجودایی د ناقههرا قی قیانی و رهنگین دی یین قیانی ئهوه: قیانا بو
خودی بت، یان ژ بهر خودی بت، یا ئافاکرنی نابت ل سهر بناخهیی
مهصلحه تهکا دنیایی یا بهروهخت، چونکی تشتهکی لهکی ئاشکه رایه کو
ههر په یوه ندیه کا ل سهر بناخهیی مهصلحه تهکا بهروهخت هاتبه ئافاکرن
دی یا گرتدای بت ب وی مهصلحه تی قه، وههر جاره کا ئهو مهصلحه ت
نه ما، ئهو په یوه ندی ژئ نامینت، وهندهک جارن مهسه له ل قی توخوبیی
ژئ رانا وهستت، بهلکی ده می مهصلحه ت نه مینت، ئهو په یوه ندی نه گەر
قیان بت دی ئیته وه رگپران و بته نه قیان. نه وهکی وی قیانی ئهوا ل سهر
بناخهیی باوهری هاتیه ئافاکرن، ئهوی چو مهصلحه تین دنیایی تیدا نابن،
لهو یا بهروهخت ژئ نابت.

ئهگەر ئه م بهری خو بده بنه ده قین پیرۆزین شه ربه ته، ب تایبه تی
حه دیسین پیغه مبهری -سلاف لی بن- دی بینین ئهوی خیر و بهایه کی
مهزن بو قی رهنگی قیانی ده سنیشان کریه، بو نمونه:

موسلم ژ نه بوو هورهیره ی شه دگوهیژت، دبیتژت: پیغه مبهری -سلاڤ لى بن- گوټ: ﴿ اِن رَجُلًا زَارَ اٰخَا لَهٗ فِي قَرْيَةٍ اٰخَرَى، فَاَرَصَدَ اللّٰهُ لَهٗ عَلٰی مَدْرَجَتِهٖ مَلَكًا، فَلَمَّا اَتَى عَلَيْهِ قَالَ: اَيْنَ تُرِيدُ؟ قَالَ: اُرِيدُ اٰخَا لِي فِي هَذِهِ الْقَرْيَةِ؟ قَالَ: هَلْ لَكَ عَلَيْهِ مِنْ نِعْمَةٍ تَرُبُّهَا؟ قَالَ: لَا، عَيْرَ اَنِّيْ اَحْبَبْتُهُ فِي اللّٰهِ عَزَّ وَجَلَّ. قَالَ: فَاِنِّيْ رَسُوْلُ اللّٰهِ اِلَيْكَ بِاَنَّ اللّٰهَ قَدْ اَحْبَبَكَ كَمَا اَحْبَبْتَهُ فِيْهِ﴾. يه عنى: زه لاهه كى سهرا براهه كى خو ل گونده كى دى دا، ئينا خودى مليا كه تهك هنارته د ريكه وى دا، گاڤا هاتيه نك گوټى: دى كيشه چى؟ وى گوټ: دى چمه نك براهه كى خو ل قى گوندى، گوټى: ته قه نجي كه لى كريبه ته دقيت نهو ل ته شه گه پرنت؟ گوټ: نه خير، به لى نهز بو خودى ههز ژ وى دكهم، وى مليا كه تى گوټى: پا نهز قاصدى خوديمه بو ته كو خودى ههز ژ ته كريبه كانى چاوا ته ژ بهر وى ههز ژ وى كريبه.

وئف هديسه هندى دگه هينت كو براينى وحه ژيكرن نه گهر خوړى بو خودى بت، ويا څالا بت ژ مه صلحت و فايدن دنيايى، خيره كا مهزن تيدا ههيه.. و خيرا ژ هه ميب مهزنتر نهوه خودى ژى دى ههز ژ وى كهسى كهت، و ههز د قى مه عنايى دا هه ديسه كا قودسى ههيه، ئيمام مالك ژ موعاذى كورى جبهلى شه دگوهيژت، دبیتژت: پیغه مبهری -سلاڤ لى بن- گوټ: ﴿ قَالَ اللّٰهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى: وَجَبْتَ مَحَبَّتِيْ لِلْمُتَحَابِّينَ فِيَّ، وَالْمُتَجَالِسِينَ فِيَّ، وَالْمُتَزَاوِرِينَ فِيَّ، وَالْمُتَبَاذِلِينَ فِيَّ﴾ يه عنى: خودى دبیتژت: څيانا من واجب بوو بو وان بين ژ بهر من ههز ژ ئيك و دو دكهن، و ژ بهر من ل نك ئيك و دو دروينن، و ژ بهر من سهرا ئيك و دو ددهن، و ژ بهر من تشتان ددهنه ئيك و دو.

وڅيانا مروڅی بۆ کهسه کی ته گهر بۆ خودی بت، دى بته ته گهرا هندى
کو خودی رۆژا قیامه تی وی بده ته بهر سیبه را خو، رۆژا چو سیبه ر نه هین
ژبلی سیبه را وی، تهف چهنده د حه دیسه کا دورست دا یا هاتیه: موسلم
ژ پیغه مبهری -سلاف لی بن- فه دگو هیزت، دبیرت: ﴿ إِنَّ اللَّهَ ينادي يوم
القيامة: أَيُّنَ الْمُتَحَابِّينَ بِجَلَالِي؟ الْيَوْمَ أَظْلَهُمْ فِي ظِلِّي يَوْمَ لَا ظِلَّ إِلَّا ظِلِّي ﴾ رۆژا
قیامه تی خودی گازی دکهت: کانی تهوین ژ بهر مه زیا من حه ز ژ ئیک
ودو دکر؟ تهفرو ته ز دى وان ده مه بهر سیبه را خو، رۆژا چو سیبه ر ژبلی
سیبه را من نه هین.

و د حه دیسه کا خو دا پیغه مبهر -سلاف لی بن- هاتیه: ﴿ إِنَّ مِنَ الْعِبَادِ
عِبَادًا يَغْبِطُهُمُ الْأَنْبِيَاءُ وَالشَّهَدَاءُ ﴾ د ناڅ به نیان دا هنده ک هه نه پیغه مبهر
وشه هید حه سویدی پی دهن، هنده کان گوټ: تهو کینه تهی پیغه مبهری
خودی؟ وی گوټ: ﴿ هُم قَوْمٌ تَحَابُّوا بِرُوحِ اللَّهِ، عَلَى غَيْرِ أَمْوَالٍ، وَلَا أَنْسَابٍ،
وَجُوهَهُمْ نُورٌ، عَلَى مَنَابِرٍ مِنْ نُورٍ، لَا يَخَافُونَ إِنْ خَافَ النَّاسُ، وَلَا يَحْزَنُونَ إِنْ حَزَنَ
النَّاسُ ﴾ تهو هنده ک مروڅن بۆ خودی حه ز ژ ئیک ودو کریه، نه ژ بهر
مالی، یان مروڅایینی، روپین وان رۆناهینه، و ل سه ر هنده ک مینه رانه
ژ رۆناهیی، تهو ناترسن ده می خه لک دترسن، و ب خه م ناکه څن ده می
خه لک ب خه م دکه څن.

وهو کی د حه دیسه مه یا ده سپیکتی ژى دا هاتی، ئیک ژ مفایین څی
حه ژیکرنی یین د دنیا یی مروڅ دینت ته فه یه: مروڅ تام دکه ته شریبا
باوه ری، و شریبا باوه ری تهو خوڅشیه یا ب تنی تهو کس پی دحه سیین
یین خودی خیرا وان قیای، و تهو نعمه ته که ب تنی تهو کس بهای پی وی

دزانن یین تامکریی، د قئی مه عناییی دا حه دیسهک ههیه (بهیه قی) ژ پیغه مبهری -سلاف لی بن- فه دگوهیژت، تیدا هاتیه: ﴿من أحب أن يجد طعم الإيمان؛ فليحب المرء لا يحب المرء إلا لله﴾ ههچی بقییت تام بکه ته باوه ریی، بلا ده می حه ز ژ ئیکی دکهت بو خودی حه ز ژئی بکهت.

وئف قیانه پوژا قیامه تی ژی مفایی دگه هینته خودانی، چونکی پیغه مبهری -سلاف لی بن- د گوتنه کا خو دا به حسی پوژا قیامه تی دکهت و دبیتژت: ﴿المرء مع من أحب﴾ مروژ بی د گهل وی ئو حه ز ژئی دکهت.

وئف قیانه ئه گهر ل سهر بناخه یی باوه رییه کا دورست هاته ئا قاکرن، دی هنده ک حه قان بو خودانی ل سهر برایی وی پهیدا کهت، ژ وان حه قان:

۱- پشکداریا د مالی وی دا:

ئه گهر برایی وحه ژیکرن بو خودی بت، د قییت ئف حه ژیکرنه ئیکا هند ژ وان حه ژیکه ران بکهت کو ئو ب دله کی خوش وفره ه مالی ل سهر ئیک و دو خه رج بکهن، ئه گهر هات و ئیک ژ وان هه وجهی یی دی بو، بهری ده لیشه یه کی ئو حه دیسا قودسی مه فه گپرابو ئه وا خودایی مه زن تیدا دبیتژت: ﴿وَجَبَتْ مَحَبَّتِي لِلْمُتَحَائِبِينَ فِي... وَالْمُتَبَاذِلِينَ فِي﴾ یه عنی: قیانا من واجب بو وان یین ژ بهر من حه ز ژ ئیک و دو دکه ن.. و ژ بهر من مالی دده نه ئیک و دو.

مروژ ب طبیعه تی خو حه ز ژ مالی دکهت، وحه ز دکهت مالی کوم بکهت وزیده بکهت، به لی ئه گهر مروژ شیا -ژ بهر خودی، نه ژ بهر چو مه صلحه تین دی- پی ل قه لسیا خو بدانت، وهاریکاریا برایه کی خو بکهت حه تا وی ژ ته نگا قیی دینته ده ر، ئه و هنگی دی ژ وان که سان بت

یپن ئیفله حی دینن، وهکی د نایه ته کی دا هاتی: ﴿ وَمَنْ يُوقِ شُحَّ نَفْسِهِ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ ﴾ (الحشر: ۹).

۲- هاریکاریا وی بۆ قه تاندنا ههوجه یپن وی:

ومه خسه دا مه پی ل قییری هه ههوجه ییه کا دییه یا ههبت ژبلی ههوجه یپن مالی، موسلم ژ پیغه مبهری -سلاف لی بن- قه دگوهیتز، دبیتز: ﴿ وَاللَّهُ فِي عَوْنِ الْعَبْدِ مَا كَانَ الْعَبْدُ فِي عَوْنِ أَخِيهِ ﴾ خودی دی هاریکاری عهبدی بت هندی عهبد هاریکاری برایی خو بت.

وقیانا مروقی بۆ که سه کی ئه گهر یا ژ دل بت، هندی ژئی بیت ئه و دی هاریکاریا وی کهت بۆ قه تاندنا ههوجه یپن وی، خو ئه گهر ئهف هاریکاریه بته ئه گهر هندی هندهک کیماسی بگه هه وی ب خو ژئی، خودایی مهزن ده می مه دحین ئه نصاریان ژ خه لکی مه دینن دکهت به حسی هه لو بستن وان ژ موهاجریان ژ خه لکی مه که هئی دکهت، ودبیتز: ﴿ وَالَّذِينَ تَبَوَّءُوا الدَّارَ وَالْآيْمَانَ مِنْ قَبْلِهِمْ يُحِبُّونَ مَنْ هَاجَرَ إِلَيْهِمْ وَلَا يَجِدُونَ فِي صُدُورِهِمْ حَاجَةً مِمَّا أُوتُوا وَيُؤْتِرُونَ عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ ﴾ (الحشر: ۹) یه عنی: ئیک ژ باشیپن وان یپن مهزن ئه قه یه: ئه و چه ژ وان دکه یپن مشه خت بوین وهاتینه نک وان، وئهف قیانه ئیکا هند ژ وان چئی دکهت ئه و وان پیش خو بیخن، ئه گهر خو ئه و ده هوجه ژئی بن.

۳- ئه و بۆ وی بقییت یی بۆ خو دقیت:

بوخاری ژ پیغه مبهری -سلاف لی بن- قه دگوهیتز، دبیتز: ﴿ لَا يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّىٰ يُحِبَّ لِأَخِيهِ مَا يُحِبُّ لِنَفْسِهِ ﴾ یه عنی: باوه ریا ئیک ژ هه وه تمام نابت هه تا وی ئه و بۆ برایی خو بقییت یی بۆ خو دقیت.

و مهعنا قى ئهوه مروث كهسهكى حهسوید نهبت، حهز بكهت ههر قهنجیهكا ههبت بو وى ب تنى بت، وخهكى دى ژى د بى بار بن، باوهریا تمام وه ل خودانى دكهت ئهوه حهز بكهت ههر خیر وقهنجیهكا دگههته وى بگههته برابین وى بین خودان باوهر ژى.

۴- بین وهفادار بت د گهل وى:

و ژ وهفادارییه دلئ وى د دهر حهقا وى دا بى صافی بت، ل نک وى و د پشت وى ژى را چو کار وگوتتین وهسا د راستا وى دا نهكهت وى پى نهخوش بت، یان زیان بگههتن.. خو پشتی مرنا وى ژى چاقدیری ل مال وعیالی وى بكهت، ونههیلت چو کیماسی بگههنی، وبهحسئ وى ب باشی بكهت، ودوعایین خیری بو بكهت.

۵- سهردانا وى بكهت:

ب تاییهتی دهمی وى ههوجهی ب سهردانا وى ههی، وهکی: دهمی ئهوه دكهفته تنهگاچییهكى، یان نهخوشیهك ب سهردا بیت، بو هندی دا ئهوه نامادهییا خو بو هاریکاریا وى ئاشکرا بكهت.. وپی نهقییت سهردانى هندهك توره وئاداب ههنه دقییت ئهوه وان ئادابان بیارتزت دهمی ب سهردانا وى رادبت.. ونوکه دهلیقه یا هندی نینه بهحسئ فان ئادابان بکهین

۶- پاراستنا مافین وى بین گشتی:

وئهوه مافین گشتی ئهوهون بین د قى حهدیسی دا هاتین، یا موسلم قهدگوهیزت، دبیزت: پیغهمبهری -سلاف لی بن- گوت: ﴿حَقُّ الْمُسْلِمِ عَلَى الْمُسْلِمِ سِتٌّ﴾ حهقین موسلمانی ل سهه موسلمانی شهشن، گوتن: ئهوه چنه

ئەى پيغەمبەرى خودى؟ وى گۆت: ﴿إِذَا لَقَيْتَهُ فَسَلِّمْ عَلَيْهِ، وَإِذَا دَعَاكَ فَأَجِبْهُ، وَإِذَا اسْتَنْصَحَكَ فَانصَحْ لَهُ، وَإِذَا عَطَسَ فَحَمِدَ اللَّهَ فَسَمِّتْهُ، وَإِذَا مَرِضَ فَعُدَّهُ، وَإِذَا مَاتَ فَاتَّبِعْهُ﴾ ئەگەر ئەو كەفتە پيكا تە سلاف بكى، ئەگەر تو دەعوە كرى د بەرسقا وى هەرە، ئەگەر داخووا شيرەتەكى ژ تە كر تو وى شيرەت بكە، ئەگەر بيتري وەمدا خودى كر بەرسقا وى بده، ئەگەر نساخ بوو سەرا بده، ئەگەر مر د گەل جەنازىي وى دەر كەفە.

و د حەديسەكا دى دا هەر موسلم ژ پيغەمبەرى -سلاف لى بن- قەدگوهيزت، دبيت: ﴿لَا تَحَاسَدُوا، وَلَا تَنَاجَشُوا، وَلَا تَبَاغَضُوا، وَلَا تَدَابَرُوا، وَلَا يَبِعْ بَعْضُكُمْ عَلَى بَيْعِ بَعْضٍ، وَكُونُوا عِبَادَ اللَّهِ إِخْوَانًا، الْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ؛ لَا يَظْلِمُهُ، وَلَا يَخْذُلُهُ، وَلَا يَحْقِرُهُ، التَّقْوَى هَاهُنَا وَيُشِيرُ إِلَى صَدْرِهِ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ، بِحَسَبِ أَمْرٍ مِنَ الشَّرِّ أَنْ يَحْقِرَ أَخَاهُ الْمُسْلِمَ، كُلُّ الْمُسْلِمِ عَلَى الْمُسْلِمِ حَرَامٌ دَمُهُ وَمَالُهُ وَعَرْضُهُ﴾ يەئنى: حەسوبيي ب ئيك و دو نەبەن، و بو حيله بهايي تشتى ل ئيك و دو گران نەكەن، و كەريين خو ژ ئيك قەنەكەن، و پشت نەدەنە ئيك و دو، و هەدەك ژ هەو بەلا خو نەكەنە د ناف كرين و فروتنە هەدەكين دى را، و عەبدين خودى و برايين ئيك بن، موسلمان برايي موسلمانى، زورداريى لى ناكەت، و وى شەرمزار ناكەت، و وى كيم ناكەت، تەقوال قيريبە، و ئيشارەت دا سنگى خو سى جارەن، تيرا مروقى خرابى هەيه ئەو برايي خو يى موسلمان كيم بكەت، موسلمان هەمى ل سەر موسلمانى يى حەرامە: خوينا وى، و مالى وى، و ناموسا وى.

ئەقە هەدەك ژ وان مافين گشتى بوون يين موسلمانى ل سەر موسلمانى هەين.

نیشانا سین
وهسا کوفر نهفیت
کا جاوا نهفیت بینه هافیند د ناگری دا

مهعنا قی ئهوه قیانا ئیمانئ وئیسلامئ، ونهقیانا کوفری وسهرداچوونئ د دلئ وی دا ههبت، قیانهکا وهسا ئیکا هند ژ وی چی بکهت ئهه چوونا د ناف ئاگری دا خوشتر ببینت ژ زفرینا ل کوفری، چونکی وی باوهری ههیه کو جزایی چوونا بهر ب کوفری قه ئاگری هردوهوامئ جههنهمییه، مهعنا: ههر وهکی دبیژنه وی بز خو ئیک ژ دووان هلبژیره: چوونا د ئاگری دنیاوی دا ئهوی نهخوشیا وی هند دمینت هتا رحا وی د سهر دا دچت، وئاگری جههنهمئ ل ئاخرهتی ئهوی ههر وههر دمینت.. هنگی ئهه دئ کیژ ههر دووان هلبژیرت؟ بی گومان مرؤقی ب عقل بت دئ بی ئیکئ هلبژیرت، ئهقه مهتهلا وی کهسیه بی قهبول نهکهت ل کوفری بزقرت، وئستقامئ ل سهر ئیمانئ بکهت، وهکی پیغهمبهر -سلاف لی بن- د قئ هدیسا خو دا مهتهلی ل سهر دئینت، وئاشکهرا دکهت کو ئهف کهسیه بی ب دورستی تام دکهته شربینا باوهری.

وههر چهنده ئاگری جههنهمئ ل ئاخرهتی تشتهکی غیبی ونهبهرچاقه، وئاگری دنیاوی تشتهکه ب چاف دئبته دیتن ویی حازره، وموسلمان دهمی ئیماننا وی ب غیبی هند ب هیژ دکهفت هتا ئهه وی ل سهر تشتی بهرچاف (تهرجیح) بکهت، مهعنا: باوهریا وی ب گوئنا خودئ، وقیانا

وی بۆ څی باوه ری یی گه هشتیه دهره جه یه کا گه له کا بلند، وئوئی ب څی
 په نگی بت بی گومان دئی یی هه ژی هندئ بت تام بکه ته شرینا
 باوه ری.

وئوئ نیشانا سیی به ری مه دده ته دو مه سه لین گرنګ:

یا ئیکئی: ئستقامه وگرنګیا وی:

و(ئستقامه) خور اگرتنا ل سهر وی حه قیییه یا مروڅی باوه ری پی
 ئینای، وکارکنا به رده واما ب دادیییه، ودوچوون وپیگیریا ب دینی
 خودییه د وان هه می ئه مر ونه هیان دا یین ئه و پی هاتی.

خودایی مه زن به حسئی وان خودان باوه ران دکه ت یین خور اگرتی دمین

ل سهر باوه ریا خو و دبیژت: ﴿ اِنَّ الَّذِیْنَ قَالُوْا رَبُّنَا اللهُ ثُمَّ اسْتَقَمُوْا تَتَزَوَّلُ عَلَیْهِمْ

اَلْمَلٰٓئِكَةُ اَلَّا تَخَافُوْا وَلَا تَحْزَنُوْا وَاَبْشِرُوْا بِالْجَنَّةِ الَّتِیْ كُنْتُمْ تُوعَدُوْنَ ﴿۳۰﴾ نَحْنُ

اَوْلِیَاؤُكُمْ فِی الْحَیٰوةِ الدُّنْیَا وَفِی الْاٰخِرَةِ وَلَكُمْ فِیْهَا مَا تَشْتَهٰی اَنْفُسُكُمْ وَلَكُمْ فِیْهَا مَا

تَدْعُوْنَ ﴿۳۱﴾ نَزَّلَا مِنْ عَمْرِو رَجِیْمٍ ﴿۳۲﴾ (فصلت: ۳۰-۳۲). یه عنی: هندی ئه و

یین گوتین: ئه للاه ب تنئ خودایی مه یه یی بی شریکه، پاشی خو ل سهر

شریعتی وی راست کری وخو راگرتی، ل ده می مرنئ فریشته ب سهر وان دا

دئینه خواری و دبیژتئ: هوین ژ مرنئ و تشتی ب دویف دا دئیت نه ترسن،

و ل سهر وی تشتی هوین ل دویف خو دهیلنه ل دنیا یی ب خه م نه که فن،

ومزگینیا ب وی به حه شتا ژقان بۆ هه وه پی دهاته دان ل هه وه بت. وفریشته

دبیژنه وان: د ژینا دنیا یی دا ئه م پشته قانین هه وه ینه، ئه م ب فرمانا خودی

پشتا هه وه دگرین وه وه دپاریژین، وه هر وه سا ل ئاخره تی ژئ ئه م دئ د گهل

هه وه بین، و تشتی هه وه بقییت ودلی هه وه بچتی وچاقین هه وه پی روهن بین

بۆ هه وه د به حه شتی دا هه یه، وه هر تشته کی هوین بخوازن هوین ل به راهییا خو

دئ بینن، ئەقە مئفاندارئ وقەنجییه که ژ خودایئ باش گونهه ژئبیرئ دلوفانکار..

و ژ بهر گزنگیا قئ خو راستکرن وخو راگرتنا ل سهر باوهریئ، پیغه مبهری -سلاف لی بن- د گوتنه کا خو دا بیرا صهحابیه کئ خو لی دئینته قه، موسلم ژ سوفیانئ ته قه فی قه دگوهیژت، دبئژت: من گوته پیغه مبهری -سلاف لی بن- گوته د ئیسلامئ دا بو من بیژه، پشتی ته ئەز پسارای وئ ژ که سئ نه که م، گوئ: وی گوته من: ﴿قُلْ أَمَنْتُ بِاللَّهِ فَأَسْتَغِيهِ﴾ یه عنی: بیژه من باوهری ب خودئ ئینایه، و ل سهر قئ باوهریئ خو راگره.

و ب راستئ ئستقامه کاره کئ ب ساناهی نینه، لهو ده می هندهک صهحابیان پسار ژ پیغه مبهری -سلاف لی بن- کری: بهری ده می تو یئ پیر بووی؟ وی گوئ: ﴿شَیْئِنِي هُوَ وَأَخَوَاتَهَا﴾ سووره تا هوود و یئ وه کی وئ ئەز پیرکرم، وئاشکه رایه کو سووره تا هوود ئەو سووره ته یا خودئ تیدا فرمان ب ئستقامئ ل پیغه مبهری -سلاف لی بن- کری، وه کی گوئیئ: ﴿فَأَسْتَغِيهِمْ كَمَا أُمِرْتُ وَمَنْ تَابَ مَعَكَ وَلَا تَطْغَوْا إِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٢١٦﴾﴾.

یا دووی: رده و خه طهرا وئ:

ومه خسه د ب (رددی) ئەوه مروئ ل کوفری بزقرته قه و بچته سهر دینه کئ دی یئ به طال پشتی خودئ که ره م د گهل کری و بهری وی دایه ئیسلامئ، دینی خودئ یئ راست و دورست.

خودایئ مهزن د نایه ته کئ دا به حسئ وان بهخت ره شان دکه ت یئ کو ل دینی لیقه دبن، و ل کوفری دزقرن و ل سهر کوفری دمینن، و دبئژت:

﴿ وَمَنْ يَرْتَدِدْ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ قِيمَتٌ وَهُوَ كَافِرٌ فَأُولَٰئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا
 وَالْآخِرَةِ وَأُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴾ (البقرة: ٢١٧) معنا
 ڦي ٺايه تي ٺهوه: هه چيبي ڙ ههوه -گهلي موسلمانان- ڙ ديني خو ليڦه بيت
 وبمرت کافر، ٺهو کاري وي د دنيايي وٺاخره تي دا دي پويچ بت، ودي بته
 ڙ خه لکي ٺاگري وچو جاران ڙي ده رناکه ڦن.

وٺه ڦه ڙ بهر هندييه چونکي کوفرا ب خودي وشرک مه زنترين گونه هه
 دي ته کرن، و د گهل وي چو خيبر فايده ي نادهن، ٺبن ماجه ڙ ٺه بوو ده ردائي
 ڦه دگو هي زت، دي بي زت: ((خوشنقيي من شيره ت ل من کريه: کو ٺه ڙ چو شريکان
 بو خودي چي نه کم، ٺه گهر خو ٺه ڙ بي مه پرت پرت کرن وسوتن...)).

ونه فسا مروڦي، ٺه گهر چ ل نک وي گه لک يا ب بهايه ڙي، به لي
 دڦيت ل نک وي باو هري ب بهاتر بت، چونکي نه فس ٺه گهر د ريکا
 باو هريي دا هاته ڙ ده ست دان ڙي، خودان باوهر دزانت کو ل ٺاخه تي
 ڙينه کا بهر ده وام بو ڦي نه فسي دي هه بت، وبه روڦاڙي ڦي چهندي ٺه گهر
 باو هري د ريکا پاراستنا نه فسي دا هاته ڙ ده ست دان، نه فس ده مه کي
 ده سنپشانکري دي مينت، وپستي مرني خوساره تيا ٺه به دي دي گه هتي،
 وپي نه ڦيت بي ڙين: کو شريعه تي پيخه مه ت پاراستنا نه فسي مه جالي دايه
 خودان باو هري -ٺه گهر بڦيت- ب ده ڦي ٺاخفتنا کوفري بي ڙت، به لي ب وي
 شهر تي دل ي وي ل سهر وي گو تني نه بت.

دویماهی

پشتی څی پیداچوون وخواندنا ب لهز بو څی هدیسا پیغه مبهری
-سلاڅ لئ بن- ئەم دشین وان مفایین ژئ گه هشتینه مه د چهند
خاله کین کورت دا ده سنیشان بکهین:

۱- باوهری تاما خو یا شرین ههیه، بهلئ شهرت نینه ههر کهسه کی
ههبت ژ خودان باوهران ب څی تامی بحه سییت.

۲- ب تنی ئەو کهس ب تاما شرینیا باوهری دحه سییت یی ئیک
ژ څان ههر سی نیشانان ل نک ههبت: کو خودی و پیغه مبهری وی ل نک
وی ژ ههر تشته کی دی دخوشقیتر بن، و نه گهر ههز ژ ئیکی بکهت ژ بهر
خودی ههز ژئ بکهت نه ژ بهر تشته کی دی، وکو وهسا ههز نه کهت
ل کوفری بزقرته څه کانئ چاوا ههز ناکهت بیته هاقیتن د ئاگری دا.

۳- ههر وهسا ژ څی هدیسی بو مه ئاشکه را دبت کو هه می خودان
باوهر د مهسه لا باوهری دا وهکی ئیک نینن، چونکی باوهری ل نک
خودانی کیم وزیده دبت، ده می ئەو کارین چاک دکهت، باوهریا وی زیده
دبت، وده می خرابیان دکهت، باوهریا وی کیم دبت.

و ل دویماهی هیڅیا مه ژ خودی ئەوه ئەو مه بکهته ژ وان خودان
باوهران یین تام دکه نه شرینیا باوهری.

پینج په یئین یه حیا پیغه مبهری - سلاف لی بن -

به راهی

مرؤف ئەگەر هزرا خو د ژیبی خو یی مایی دا بکهت دی زانت کو
رؤژا ژیبی وی بهردهوام یا بهر ب ئاقابوونی قه دچت، ونیزیکه ئەو دەم
بیت یی ژیبی وی تیدا ئاقا دبت، ئیمام ئەحمەد ژ عەبدللاهی کوپری
عومەری قەدگوهیتز، دبیتز: جارەکی دەمی رۆژ بهر ب ئاقابوونی قه
دچوو ونیزیک بوو ل پشت چیا یی ئاقا بیت، پیغه مبهری - سلاف لی بن -
خوتبەک بو مه خواند وتیدا گۆت: ﴿إِنَّهُ لَمْ يَبْقَ مِنَ الدُّنْيَا فِيمَا مَضَى
إِلَّا كَمَا بَقِيَ مِنْ يَوْمِكُمْ هَذَا فِيمَا مَضَى مِنْهُ﴾ ئەوا مایی ژ ژیبی
دنیایی یی چوویی هندئ ئەوا ماییه ژ ژیبی رۆژا ههوه یا نوکه.

و د قی دهلیقه یا ژینی یا کورت دا ئەوا بو مرؤفی هاتییه دان خودی
به نییی خو ژبیر نه کرییه، ریکه کا راست بو دانایه و بهری وی دایی، و ئەو
چەک ژی کرییه د دهستان دا یی کو ئەو بشیت خو پی ژ ریگر و دوژمان
بپارتز، ئیمامی (ترمذی) ژ (حارثی ئەشعەری) قەدگوهیتز، دبیتز:
پیغه مبهری - سلاف لی بن - گۆت:

﴿خودئ فرمان ب پینج په یقان ل به حیا یی کوپری زه که ریبای کر دا
ئەو کاری پی بکهت، و فرمانی ل ئسرائیلییان بکهت دا ئەو ژی کاری

پئی بکهن، ونیژیک بوو ئەو خو گیرۆ بکەت، ئینا عیسای گۆتیی: خودی
 فەرمان ب پینج پەشقان ل تە کریبە دا کاری پئی بکەیی و بیژیبە
 سرائیلییان ئەو ژێ کاری پئی بکهن، قیجا یان تو قان پەشقان بو وان بیژە
 یان ئەز دئی بو بیژم، یەحیای گۆت: ئەز دترسم ئەگەر تو بەری من راکەیی
 خەسەف ل من بیته کەرن، یان ئەز بییمە عەزابدان، لەو وی خەلک
 ل (بەیتولمەقدسی) کۆمکەرن حەتا مزگەفت تژی بووی و خەلک ل سەر
 سیفاندا ن ژێ روینشتن، یەحیای گۆتە وان: خودی فەرمان ب پینج
 پەشقان ل من کریبە کو ئەز کاری پئی بکەم و ئەز فەرمانی ل هەو دکەم کو
 هوبن ژێ کاری پئی بکەن.

یا ئیککی: کو هوبن پەرستنا خودی بکەن و چو شریکان بو وی چیی
 نەکەن، و مەتەلا وی یی شریکەکی بو خودی بدانت وەکی مەتەلا وی
 زەلامیبیە یی عەبدەکی بو خو ژ مالی خو بکرت و بیژتی: ئەفە مالا منە
 و ئەفە کاری منە، قیجا تو کاری بو من بکە، قیجا ئەو رابت کاری بکەت
 و تشتی بیته دەستان ببەت بدەتە کەسەکی دی، ئەری کی ژ هەوە یی
 رازیبە عەبدی وی ب قی رەنگی بت؟

و خودی فەرمان ب نقیژ ل هەوە کریبە، قیجا ئەگەر هەوە نقیژکر
 هوبن ل خو نەزقین، چونکی خودی بەری خو ددەتە عەبدی خو دەمی ئەو
 د نقیژ دا هندی ئەو ل خو نەزقرت.

و ئەز فەرمانی ب رۆژیی ل هەوە دکەم، و هندی مەتەلا و ییە وەکی
 مەتەلا وی زەلامیبیە یی د ناڤ کۆمەکا مروقان دا بت و ئامانەکی مسکی

قېت، قېتجا كه يفا همميان پېت، يان ب پېنا وئ مسكى بيت،
وهندى پېنا رۆژيگريه ل نك خودئ ژ يا مسكى خوشتره.

وئز فرمانئ ب دانا خيران ل ههوه دكهم، وهندى مهتلا وپيه وهكى
مهتلا وى زهلاميه يئ دوژمنى ئيخسيركى، ودهست وپيپين وى
گرېداين وبرى دا سهري وى بېرن، قېتجا ئهو بيژت: ئهز ب مالهكى كيم
ويئ بوش دئ خو ژ ههوه كرم، قېتجا ئهو خو ژ وان بكرت.

وئز فرمانئ ل ههوه دكهم كو هوين زكري خودئ بكن، ومهتلا وئ
وهكى مهتلا وى زهلاميه يئ دوژمن ب لهز بدنه ب دويش فه، وئهو
بچت خو د ئاسيگهههكا موكم فه ئاسئ بكهت، عهبد ژى يئ وهسايه
ئهگر ب زكري خودئ نهبت ئهو نهشيت خو ژ شهتاني بپاريزت ﴿﴾.

پيغهمبهرى -سلاش لئ بن- گوټ: ﴿﴾ وئز فرمانئ ب پېنجان
ل ههوه دكهم خودئ فرمان ب وان ل من كريبه: ب گوهدارى وگوهدانى،
و ب جيهادئ، و ب مشهختبونئ، وكو خو بدنه د گهل ئيك، چونكى
ههه كهسهكى بهوستهكى خو نهدهته د گهل كؤمئ ئهو وى وهريسيئ
ئيسلامئ ژ ستويئ خو كر هتا ئهو نهزقېتهفه. وههچيئ ب گازيبا
جاهلييهتئ گازى بكهت ئهو ژ كؤما جههنه مپيه ﴿﴾.

ئينا زهلامهكى گوټ: ئهگر خو ئهو نقيژان بكهت وروژيبان بگرت؟
پيغهمبهرى -سلاش لئ بن- گوټ: ﴿﴾ ئهگر خو ئهو نقيژان بكهت
ورؤژيبان بگرت ژى وبيژت: ئهز موسلمانم، قېتجا هوين ب گازيبا وى
خودايئ گازى بكن يئ ناقئ ههوه كريبه موسلمانين خودان باوهر
وعهبدين خودئ ﴿﴾.

ئەف ھەدىسە ئىك ژ وان ھەدىسەين مەزنە يەن ھەدىسەين ل سەر
 مەزھەبىي موسلمان ژ بەر بەھت وتى بەھت، چەنكى ئەف ھەدىسەين رەيكا
 سەرفەرەزىيە د دىن ودىيە دا بۆ وى ديار دكەت، ووى ژ وان كۆرە
 رەيكان ددەتە پاش يەن بەرى وى ددەنە دويكەفتنا نەفسى وشەيتانى.
 يەھيا يەغەمبەر -سلاڤ لى بن- مللەتە خۆ ل يەنج مەسەلەين گەنگ
 ھەشيار دكەت: مەسەلا تەھىدى، ونقىزى، ورۆزىيە، ودانا خەيران، وزكەرى
 خەدى.

ويەغەمبەرى مە زى -سلاڤ لى بن- دەمى قى گۆتتا وى بۆ مە
 قەدگەرت ھەر بۆ ھەندىيە دا ئەو زى مە ل قان مەسەلەين گەنگ ھەشيار
 بەھت، ژبلى كو وى ب خۆ زى يەنج مەسەلەين دى يەن گەنگ بۆ ئوممەتا
 وى لى زىدە كەن.

بەيھا ئىكەن

فەرمانا ب نەھىدى وپاشفەرنا ژ شەرى

ل دەسپەيكتە يەغەمبەرى خەدى يەھيا مەتەلەك ل سەر كەرى وى
 مەزھەبىي ئىنا ئەوى ژ نەمەتەين خەدى دىخۆت وەبەدىيە بۆ ئىكە دى
 پەشكەش دكەت، وگۆت: مەتەلا قى وەكى مەتەلا وى عەبەدىيە يەن
 قەنجىيا سەيىدى خۆ ژ بىر بەھت، وكارى بۆ كەسەكى دى بەھت،
 وئەگەر ئىك ژ مە عەبەدەكى ب قى رەنگى ھەبەت، ئەم قى كەرى زى
 قەبۇل ناكەين، قەبۇل پا چاوا ئەو تەشتە مە بۆ خۆ نەقىت مە بۆ خەدى
 بىت؟

و ژ بهر کریتییا شرکی، ومهزنییا وی تاوانا مروّقی موشرک پی
پادبت، خودی شرک ژ وان گونههان هژمارت بیّن نهئینه ژیبرن، وموشرک
ژ وان کهسان هژمارت بیّن چو جاران ژ جههنه می نهئینه دهریخستن.

بهیفا دووی فهرمانا ب نقیژی

وپشتی مهسهلا شرکی و د بهیفا خو یا دووی دا بهحیا پیغه مبهری
-سلاف لی بن- فهرمان ب نقیژی ل ملله تی خو کر، وکو ده می نهو
نقیژی دکهن نهو ل خو نه زقرن و ژ نقیژا خو بی ناگهه نه بن، ودقیّت
مروّث وه تی نه گههت کول خو زقرینا د نقیژی دا ب تنی نهوه مروّث
روی بی خو ژ قبلی وه رگپرت، ههر چهنده نهقه بهرچاقتربن روی بی ل خو
زقرینیه د نقیژی دا، بهلی ل خو زقرینا مهزنتر د نقیژی دا نهوه مروّث
بهرانبهر خودایی خو رادوهستت وخودایی وی بهری خو بده تی ووی باخیقت،
نهو راببت دلّی خو ژ وی غافل بکهت، وهزرا خو ب تشته کی دی بی بها
قه موژیل بکهت.. ونهخوشتربن دیمهن ل نک شهیتانی نهوه ده می نهو
دیینت عهدهک بهرانبهر خودایی خو رادوهستت ودهستین خو ددانتته سهر
ئیک وسهری خو بۆ مهزنییا وی دچهمینت، لهو ژ هه می ده مان پتر
ل ده می نقیژی نهو ل مروّقی مجد دبت وبهرگه ریانی دکهت وی موژیل
بکهت ودلی وی ب نک خو قه ببهت، نهگه نهشیا وی ژ نقیژی ب خو
موژیل بکهت.

وئەوئى نقيژئى ب دلەكى هشييار بكةت ب تامەكا وەسا يا شرين
 دحەسييت كەسەكى دى ژبلى وى پى ناعەسييت ئەو تى نەبت يى وەكى
 بت، و د حەديسەكا دورست دا يا ئىمام ئەحمەد ژ ئەنەسى قەدگوهيژت
 هاتىيە: ﴿ جعلت قرّة عيني في الصلاة - خودئى روھنييا چاقين من يا
 كريبە د نقيژئى دا ﴾ و نقيژ بۆ خودانئى خو نابتە چاف روھنى ئەگەر نە ئەو
 نقيژ بت يا دلئى وى ل سەر، و بەرئى وى تىدا ل خودئى.
 و نقيژ دو نقيژن:

نقيژەك ئەوہ يا خودانئى وئى ب دلەكى هشييار دكەت، گوھئى وى يى
 ل سەر، و ئەندامپن لەشى وى پى رادبن، و مەخسەدا وى پى رازىبوونا
 خوديە، ئەف نقيژە بۆ خودئى دئيتە بلندكرن وئەو ب چاقئى رازىبوونئى
 سەح دكەتئى وقەبويل دكەت..

و نقيژەك ئەوہ يا ل بەر خودانى بوويە عەدەتەكئى بى تام، ئەو وئى
 ب دلەكى غافل دكەت، و مەخسەدا وى وى ئەوہ ئەو ب وئى نقيژئى خو
 نيزيكى خودئى بكةت و رازىبوونا وى ب دەست خو قە بينت، ئەقى
 ئەندامپن لەشى وى ب كرنا نقيژئى قە دموزيلن، بەلى دلئى وى ل سەر
 نينە، وئەو ب ھندەك ھزرين دى قە يى موژيلە، ئەقى مروقى دەمئى
 كرىارين وى ب نك خودئى قە موژيل دبن، نقيژا وى بەرانبەر خودئى
 راناوہستت، و خودئى بەرئى خو نادەتئى، بەلى ئەو د ناڤ دەفتەرا كرىارين
 وى دا دئيتە راكرن ھەتا رۆژا قىامەتئى ئەو جزايئى وى سەرا ددەتئى.

بهیفا سین

فهرمانا ب پوژین

وفهرمانا سییی یا یهحیای ل مللهتی خو کری فهرمانا ب پوژییی بو، ووه نهبت کس هزر بکته پوژی بهس نهوه مروّف خو ژ خوارین وّهخوارین بدهته پاش، وهما خو برسی بکته، پوژییا دورست نهوه یا ئیکا هند ژ خودانی خو چی بکته کو نهوه همی لهشی خو ژ کرنا گونههی ب پوژی بیخت، خو ژ خوارین وّهخوارین وشهوهوتی بدهته پاش، نهزمانی خو ژ گوتنا سهقهت بگرت، وگوهی خو نهدهته تشتی حهرام، وچاقی خو ژ گونههی بنقینت، کریارین وی همی پاقر وپوژین ببن، وهکی وی بیینی ژیی بیت یا ژ وی کھی دئیت بی شیشهیهکا مسکی قی بت، ل چ لایی وی تو پروینی ژ بینا خوش پیقهتر تشتهکی توژی سهح ناکه ی.. نهقهیه پوژییا دورست.

د حه دیسهکا دورست دا یا نهحمه د ژ نهبوو هورهیره ی شه دگوهیزت هاتییه: ﴿من لم یدع قول الزور والعمل به فلیس لله حاجة فی أن یدع طعامه وشرابه . نهوی گوتنا درهوی وکاری ب وی نههیلت خودی چو ههوجهی ب وی نینه نهوه خوارین وّهخوارین بهیلت﴾.

نهگهر بینا مسکی ل نک مروّفان ژ همی بینا خوشتتر بت، ل نک خودی نهوه بینا ژ دهقی پوژیگری دئیت یا کو پوژییی گوهارتی ژ بینا مسکی ژی خوشتتره، نهگهر مروّف هزرا خو د قی پارچهیی دا ژ حه دیسی بکته دی زانت کو بهایی پوژیگری ل نک خودی ژ بهایی شهیدی پتره،

چونكى د هديسه كا دوست دا يا بوخارى شه دگوهييزت هاتيبه كو شهيد دهمى روظا قيامه تى دئيت بينا مسكى ژ خوينا وى دئيت، و د هديسا روظيبى دا هاتيبه كو بينا روظيگري ژ بينا مسكى ژى خوشتره، وئه گهر ئهم د دنيايى دا ب قى خوشتر بيا هه نه حهسيين ژى ژ بهر كو ئهو بين د گهل تبعه تى مه ناگونجت، روظا قيامه تى ئهم ب ناشكه رايبى پى دحسيين.

به يقا چارى فهرمانا ب دانا خيرى

وفهرمانا چارى يا به حياي فهرمانا ب دانا خيرانه، كو مرؤقى دله كى وهسا يى فرهه ههبت هنده كى ژ مالى خو بينته دهري و بده ته وان كه سين پيتقى، و به حيا پيغه مبهر -سلاف لى بن- ناشكه را دكه ت كو مه ته لا دانا خيران وهكى مه ته لا وى پاره به يى مرؤف دده ت دا خو پى ژ كوشتنى بكرت، وئهو كه سى خير كرين ب سه ربور قى راستيبى دزانت، چونكى دانا خيرى كارتى كرنه كا عه جيب مه زن د پاشدا برنا به لايى دا هه به، ئه گهر خو ئه وى خير كرى مرؤقه كى خراب ژى بت.

بوچى؟

ئهو كه سى دانا خيرى بو خو كريت ته تبعه ت، و د هه وارا كه سين پيتقى بچت، ئهو مرؤقه كى مه رده، چونكى مالى خو دده ت، و مرؤقه كى خيرخوازه ژى، چونكى د خيرا خه لكى دا به ووان ژ ته نگا قيبان رزگار دكه ت، قيجا دهمى ئهو ژى دكه فته ته نگا قيبى -چ ته نگا قيبا دنيايى بت،

چ يا ئاخره تى بت- خودى ژى مهردىنيى د گهل وى دكهت ووى ژ وى
 تهنگا قىيى پزگار دكهت، و د ئه شهركى دا هاتىيه: خودى گوتته ئىبراهيمى
 -سلاف لى بن-: ئه رى تو دزانى بوچى من تو كرىبه خوشتقى بو خو؟ وى
 گوت: نه! خودى گوتى: چونكى من تو دىتى تو پتر ههز ژ دانى دكهى
 ژ ستاندنى.

ودقبت هزر نه ئبته كرن كو مهيدانا خىرى مهيدانه كا بهرته نكه، چونكى
 توخوبى مهردىنيى ئه وه تو وى تشتى بديه مروقى ههوجه ل وى ده مى
 وى ههوجه يى پى ههبت ل دويف شيانا خو، بوخارى وموسلم ژ پىغه مبهرى
 -سلاف لى بن- قه دگوهيژن، دىيژت: ﴿على كل مسلم صدقة - ل هه ر
 موسلمانه كى خيره ك هه يه﴾ گوتن: ئه ي پىغه مبهرى خودى، پا ئه گهر وى
 چو نه بت؟ گوت: ﴿يعمل بيده، فينفع نفسه ويتصدق - بلا ب ده ستى خو
 كارى بكهت مفايى بگه هينته خو وخىرى ژى بدهت﴾ گوتن: وئه گهر
 ب ده ست نه كه قت؟ گوت: ﴿يعين ذا الحاجة الملهوف - بلا هارىكارىيا
 مروقى ههوجه وپىتقى بكهت﴾ گوتن: وئه گهر نه شيا؟ گوت: ﴿فليعمل
 بالمعروف ولیمسك عن الشر فإنها له صدقة - بلا ئه وه نجىيى بكهت
 وخو ژ خرابىيى بده ته پاش ئه وه بو وى خيره﴾ هنده مهيدانا خىرى يا
 بهر فره هه.

وچونكى ئه وه مروقى به خىليى بكهت وده ستى خو ژ دانا خىرى
 بگرت ده لىقه يا خىرى وهارىكارىيى ل بهر خهلكى تهنگ دكهت خودى
 جزايه كى ل دويف كارى وى دده تى، دلى وى تارى دكهت، وپىنا وى
 تهنگ دكهت، له وه دى بينى -د گهل وى خوشىيا ئه وه تىدا- ئه وه تامى

ژ ژینا خو نابینت وکهرب روژ بو روژه ئی دلئ وی دمیزت هتا هشک دکهت! ژ بهر قئی چهندي د ناث صهحابیيان دا هندهک ههبوون دهمن ل دور کهعبی دزقرین بهس ئەف دوعايه ذکر: یا رهبی تو من ژ بهخیلییا نهفسئ بپاریزی، ئینا ئیکی گوته ئیک ژ وان: ما چ دوعايین دی نینن تو بو خو بکهی. وی گووت: ئەگەر ئەز ژ بهخیلییا نهفسئ بیمه پاراستن، دی ئیفلهحئ بینم.

ودو رهنگین مهردینییی ههنه: مهردینییا ژ وی تشتئ د دهستئ خهلکی دا، ومهردینییا ب وی تشتئ د دهستئ مروقی دا، یهعنی: کانئ چاوا مروقی مهرد ئەوه یئ ب مالئ خو هاریکارییا کهسین پینتی دکهت، وهسا یئ مهرد ئەوه ژ یئ دلئ خو نهبهته وی تشتئ ژ یئ د دهستئ خهلکی دا هه، چونکی ئەگەر ته دلئ خو بره مالئ خهلکی، تو دی حهسویدی یئ بهی، وحهسویدی دهرگههئ بهخیلییی یه، وبهخیلی دوژمنی مهردینییییه.

بهیفا پینجئ فهرمانا ب زکری

وفهرمانا یهحیای یا پینجئ فهرمانا ب زکری خودئ بو، چونکی زکری خودئ ئەو ئاسیگهها یا مروقی خودان باوهر خو تیدا ژ خرابییا شهتانی دپارزت، وئاشکهرايه کو خرابییا ژ ههمییئ مهزنتر شهیتان دگههینته مروقی ئەوه ئەو دلئ مروقی بیخته داڤین غهفلهتی وخودئ ژ بیرئ بهت.

زکریٰ خودی - ب دیتنا خودان باوہری - ئەو رحہ یا زبندیوونی ددہ تہ دلی، وئەو قوبتہ یی گیان پی دژیت، وئەو سەرہکانییا زہلالہ یا خودان دل ژئی دنۆشن وتینکا دژوارا ریککا دویر پی دشکینن، وئەو بہارہ یا خیالا وان ہہردہم ل دۆر کۆم دبت، وئەو چہکە یی لەشکەری ئبلیسی پاش دا دشکینت..

تہ دیتیہ جارہکی مرۆقہک کہفتبتہ دہراقہکی تہنگ، ل جہہکی ب ترس ونہخۆش ژیاہت، پاشی ہند دیت بت ب سەر جہہکی ہوبن وخۆش ہل بیت، یی تہنا ورحت، خو قیپرا گہاند بت ولی پروینشت بت ویینا خو قہدابت؟

ئہا مہتہلا زکریٰ خودی بو مرۆقی خودی ناس یا ب فی رہنگیہ. زکرنا مرۆقی بو خودی نیشانا قیانا مرۆقیہ بو وی، چونکی ئاشکہرایہ کو مرۆقی ئەگەر ئیک قیا ہہردہم دی وی ل بیرا خو ئینت، ودی ہز کہت بہحسی وی بکہت، ژ بہر قی چہندی تہربونا ئەزمانی مرۆقی ب زکریٰ خودی خۆشتیقیرین کارہ ل نک خودی وہکی د وی ہدیسێ دا ہاتی یا (ئبن حبان) قہدگوہیت، دبیت: (موعادی کوری جہہلی) دبیت: من پسار ژ پیغہمبہری -سلاف لی بن- کر: چ کار ژ ہہمیان ل نک خودی خۆشتیقیرہ؟ گوٹ: وی گوٹ: ﴿ اُن تموت ولسانک رطب من ذکر اللہ - کو تو بمری وئہزمانی تہ ب زکریٰ خودی یی تہر بت ﴿

وچونکی مرۆف دەمی خودی ل بیرا خو دئینت ئەف بیرئینانہ دی بتہ ئەگہرا ہندی ئەو خو ژ بی ئەمرییا خودی بدہتہ پاش، خودی فہرمان

ل خودان باوهران کر کو ټو ل سپیډه وئیشاران گهلهک زکری خودی بکهن، وهکی گوتی: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَبِيرًا ﴿٤١﴾ وَسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ﴿٤٢﴾ - ٤٢ - ٤١﴾. ٤١-٤٢﴾. ل سپیډه وئیشاران، وپشتی ل ههمی دهمین خو هوبن زکری وی بکهن، ل سپیډه وئیشاران، وپشتی نفیترین فەر، و ل دهمی تنهگافییان، هندی ټف چندهیه عیبادهتهکی دورسته، بهری خودانی ددهته فیانا خودی، وټهمانی وی ژگونههان دپاریزت، وهاریکارییا وی ل سهر خیری دکهت ﴿ (الأحزاب: ٤١-٤٢).

و د ټایهتهکا دی یا پیروز دا خودایی مهزن ټاشکهرا دکهت کو زکری خودیبه ئیفلهحی دئینته ریکا خودانی، ټایهت دبیترت: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا لَقِيتُمْ فِئَةً فَاثْبُتُوا وَاذْكُرُوا اللَّهَ كَبِيرًا لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٤٥﴾ - ٤٥﴾. ٤٥﴾. ل سپیډه وئیشاران، وپشتی نفیترین فەر، و ل دهمی تنهگافییان، هندی ټف چندهیه عیبادهتهکی دورسته، بهری خودانی ددهته فیانا خودی، وټهمانی وی ژگونههان دپاریزت، وهاریکارییا وی ل سهر خیری دکهت ﴿ (الأحزاب: ٤١-٤٢).

ټهگهر ههر عیبادهتهکی مروټ بو خودی دکهت دهمی خو یی ټایهت ههبت، وهندهک عوزر ههبن بو مروټی دورست بکهن کو هندهک جاران وی عیبادهتی نهکته، زکری خودی ټو عیبادهته یی چو دهمین ټایهت بو نهبن، بهلکی ههمی دهمان دئیته کرن و مروټی چو عوزر نابن کو خو ژئی بدهته پاش، ټایهتهکا قورټانی گازییهکی ټاراستهی خودان باوهران دکهت

ودبیژتی: ﴿ فَادْكُرُوا اللَّهَ قِيَمًا وَقُعُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِكُمْ فَإِذَا اطْمَأْنَنْتُمْ فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ إِنَّ الصَّلَاةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَّوْقُوتًا ﴾ (۱۳) - هوبن ل ههمی حالین خو خودی ل بیرا خو بینن، وئه گهر ترس نهما هوبن نفیژتی ب تمامی بکهن، و ته خسیرییی تیدا نه کهن، چونکی نهو ل هندهک ده مین ده سنیشانگری د شریعه تی دا یا هاتیبه واجبرن ﴿ (النساء: ۱۰۳).

ویغهمبه ری - سلاف لی بن - د گهلهک حه دیسین خو دا به حسنی زکری خودی دکته و بهایی وی مروقی ناشکرا دکته یی زکری خودی دکته، ژ وان حه دیسان:

(بوخاری و موسلم) ژ (ئه بوو موسای) شه دگوهیژن، دیبژت: پیغهمبه ری - سلاف لی بن - گوټ: ﴿ مثل البيت الذي يذكر الله فيه والبيت الذي لا يذكر الله فيه مثل الحي والميت - مه تله وئ مالا به حسنی خودی تیدا دئیته کرن وئ مالا به حسنی خودی تیدا نه ئیته کرن وهکی مه تله مروقی زبندی و بی مریه ﴾.

و د حه دیسه کا دی دا یا (بوخاری) ژ (ئه بوو هورهیره ی) شه دگوهیژت، پیغهمبه ری - سلاف لی بن - دیبژت: خودی دیبژت: ﴿ أنا مع عبدي حيثما ذكرني وتحركت بي شفتاه - نهز یی د گهل به نییی خو هندی نهو زکری من بکهت ولیقیین وی ب زکری من بلقلن ﴾.

ههر وهسا د حه دیسه کا دی یا قودسی دا، نهوا (بوخاری و موسلم) ژ (ئه بوو هورهیره ی) شه دگوهیژن هاتیبه: ﴿ أنا عند ظن عبدي بي، وأنا معه إذا ذكرني، فإن ذكرني في نفسہ ذکرته في نفسي، وإن ذكرني في ملاً ذکرته في ملاً خیر منهم، وإن تقرب إلي شبرا تقربت إليه ذراعاً،

وإن تقرب إلى ذراعا تقرب إليه باعا، وإن أتاني يمشي أتيته هرولة -
 ئەز ل دويف وئ هزريمه يا بهنيبي من ژ من دکهت، وئەز يي د گهل
 وي هندی ئەو زکری من بکهت، ئەگەر وي د گهل خو بهحسي من کر ئەز
 ژي د گهل خو دي بهحسي وي کم، وئەگەر وي د ناف هندهکان دا بهحسي
 من کر ئەز دي د ناف هندهکين ژ وان چيتر دا بهحسي وي کم، وئەگەر
 ئەو بهوستهکي خو نيزيکي من بکهت ئەز دي گهزهکي خو نيزيکي وي
 کم، وئەگەر ئەو گهزهکي خو نيزيکي من بکهت ئەز دي قولچهکي خو
 نيزيکي وي کم، وئەگەر ئەو هیدی ب نک من فه بيت ئەز دي ب غار
 ب نک وي فه نيم ﴿﴾.

ومفایي زکری يي ژ ههميان مهزنتر ئەوه زکری خودي مروقي ژ
 غهفلهتي دپاريزت، وئەو کەسي غهفلهت ريکا و بو دلي وي نهبينت
 شهيتان نهشيتي، ژ بهر قي چەندی يهحيا ييغەمبەري -سلاف لي بن- زکر
 بو مروقي خودان باوهری وهکی وي کەلا ناسي هژمارت يا وي ژ هيرشا
 دوژمني دپاريزت، ودلي وي تژي روناھي وخوشي دکهت.

پینج گونہہ و پینج عقوبہ

پاراستنا کوما ئەخلاقین جفاکی یین گشتی ب دیتنا هەمی دینان کارهکی فەر و پیتقییە، وئەرکه که دکهفته ستوبی هەمی ئەندامین جفاکی و ب تاییه تی ئەو که سین دەسپهلاتی د دەستی دا، چونکی پیلیدانا شان ئەخلاقان، یان بلا بیژین: نەمانا شان ئەخلاقین باش د ناڤ جفاکی دا دبتە تۆکه کا لهعنه تی دۆری ل ستوکرا هەمی ئەندامین جفاکی دگرت، ودبتە ئیشه کا کوژەک دکهفته لهشی مروۆی ب ئەخلاق و بی بی ئەخلاق ژی، و دکهفن دا یا هاتییه گۆتن: ئەگەر ناگر بهربوو دهحلی تەر وهشک پینکفه دئینه سۆتن.

و دکلهک قانونین مروۆشان داناین دا - و ب تاییه تی مروۆین بی دین- وهسا دئیتە بنهجهکرن کو پیگیریا ب ئەخلاقی مهسهلهکا شهخصییه، وریگرتنا ل بهلاقبونا بی ئەخلاقییی ریگرتنه بو نازادییا کهسایه تی، لهو د شان قانونیان دا دهرگه بو بی ئەخلاقان دئینه قهکرن، نه بهس هنده بهلکی پاراستنا وان ژی -دهمی ئەو ب بهلاقکرا بی ئەخلاقییین خو رادبن- دبتە واجبهکی قانونی د ستوبی دەسپهلاتی دا، وئەو گازییین دئینه بلندکرن کو ری بو بهلاقبونا بی ئەخلاقییی نهئیتهدان دئینه حسیبکرن مهترسی ل سەر پیشقه چوون ومهدهنییهت و نازادییا جفاکی، لهو -دیسا وهک واجبهکی قانونی- بی دهنگرنا وان گازییان دبتە کارهکی فەر ل سەر ملین دەسپهلاتی!

وئەو ب خۆ ئەگەر مروۆف ب چاڤئى بەرژەوندییا جفاکئى یا گشتى بهرئى خۆ بدهته مهسهلئى، وبيرا خۆ ل وان ئەنجامیتن خراب بینتهقه ییتن ژ بهلاقبوننا بی ئەخلاقییى ب سەر جفاکئى دا دئین دئى زانت کانئى چەند حکمهتهکا مهزن د شریعهتى دا ههیه، د هه دیسهکا خۆ دا پیغه مبهەر -سلاڤ لئى بن- جفاکئى ب گه میییى فه تهشبییه دکهت، وهكى د نیشا ده ریا ییى دا ددهته رئى، وئەف گه مییه یا پیک هاتى بت ژ دو قاتان، وهەر قاتهکئى هندهک مروۆف تیدا ههبن، ودهمئى خه لکئى قاتا بنى ههوجهى ئاڤئى دبن دڤیت د قاتا سهرى را بچن، وحه تا ئەو نهخۆشییى نهگههیننه ههڤالین خۆ بیژن: ههما ئەم ل قاتا خۆ کونهکئى دئى بو خۆ د گه میییى فه کهین.. ڤیجا ئەگەر خه لکئى قاتا سهرى هیتلا ئەو کونهکئى د گه میییى بکهن هه مى پیکفه دئى د ئاڤئى دا نقۆ بن، وئەگەر وان رئى نه دا ییى ئەو وئى چەندئى بکهن، هنگى هه مى پیکفه دئى رزگار بن..

ویا ژ من فه نه ژ عه قلییه هنگى خه لکئى قاتا بنى خۆ نه رازى بکهن و بیژنه خه لکئى قاتا سهرى: هه وه ئازادییا مه یا که سایه تى تیکدا، چونكى ئەو ئازادى یا سهروبه رئى جفاکئى پئى بیته تیکدان، و بیته ئەگه را بهلاقبوننا گرفتارییى گشتى نابیژنئى: ئازادى!

وئەگەر ئەم (نصوصین دینى) بخوینن دئى بینن گه لهک جارن خودایى مهزن و پیغه مبه رئى وى -سلاڤ لئى بن- هندهک رهنگین گونه هان دکه نه ئەگەر بو هاتنا هندهک عقوبه یین گشتى، ودبت ئەف ئەگه ره هندهک جارن ب رهنگه کئى ماددى ل بهرچاڤین مه ئاشکه را بن، ودبت

هندهک جاران ئەو ببه ئەگەرئین ئەئیکسەر یان نه ماددی بو هاتنا وان
عقووبه یان.

و ل فیرئ مه دقیت هه دیسهکا پیغه مبهری -سلاف لی بن- فه گیرین
تیدا به حسئ پینج گونه هان هاتییه کرن د گهل ده سنیشان کرنا عقووبه یین
وان ژئ، دا بزاین کانئ چاوایه ده مه جفاک سستییه د کارئ پاراستنا
ئه خلاقئ گشتی دا دکهت.

(بن ماجه) ژ (عهبدللهه کورئ عومهری) فه دگوهیژت، دبیزت:
پیغه مبهری -سلاف لی بن- گوئ: ﴿یا معشر المهاجرین! خمس إذا
ابتلیتم بهن، وأعوذ بالله أن تدرکوهن: لم تظهر الفاحشة في قوم قط
حتى يعلنوا بها إلا فشا فيهم الطاعون والأوجاع التي لم تكن مضت
في أسلافهم الذين مضوا، ولم ينقصوا المکیال والمیزان إلا أخذوا
بالسنین وشدة المئونة وجور السلطان عليهم، ولم يمنعوا زکاة أموالهم
إلا منعوا القطر من السماء ولولا البهائم لم يمطروا، ولم ينقصوا عهد
الله وعهد رسوله إلا سلط الله عليهم عدواً من غيرهم فأخذوا بعض ما
في أيديهم، وما لم تحکم أمتهم بکتاب الله ویتخیروا مما أنزل الله
إلا جعل الله بأسهم بينهم﴾.

پیغه مبهر -سلاف لی بن- د قئ هه دیسا خو دا گوئتی ئاراسته ی
موهاجریمان دکهت، و دیاره ئەو هنگی ل نک وی دروینشتی بوون، و گوئ:
گهلی موهاجریمان! پینج گونه هین مهزن هه نه نوکه د ناف هه وه دا نینن،
ئه گهر هات و ئەو د ناف هه وه دا پهیدا بوون هوبن دئ چنه هیلاکی،
چونکی هندهک عقووبه یین گشتی خودئ دئ دته هه وه، و ئەو عقووبه

ټهگه ر هاتن هوین همی دئ د ناگرئ وان کهلن، ټهوین ټان گوننهان دکهن
 ویین نهکهن ژئ، وټهز ههوه ب خودئ دپاریزم کو هوین بگههنه وی دهمی
 یئ ټهف گوننهه ټیدا بهلاف دبن.. وهزر بکهن عهزاب هنگی دئ یا چند
 بت حه تا پیغه مبه ر صهحابییین خؤ ب خودئ ژئ بپاریزت؟!

ټهف هه ر پینج گوننهه چنه؟ وټهو عقوبه چنه یئ ب رټکا وان
 گهنههان ب سه ر جټاکئ دا دئین؟
 دا بهرئ خؤ بدینه حه دیسی..

گوننهها نیکن .. عقوبهیا نیکن

﴿لم تظهر الفاحشة في قوم قط حتى يعلنوا بها إلا فشا فيهم
 الطاعون والأوجاع التي لم تكن مضت في أسلافهم الذين مضوا﴾.
 هه ر جټاکهکا ههبت ټهگه ر چهنه د یا نمونهیی ژئ بت کرنا خرابییین
 وفاحشئ دئ د ناف دا ههبت، چونکی مرؤټیین نهفس نزم چو جاران
 خلاس نابن، بهلئ ټهگه ر هات وکرنا فاحشئ د ناف جټاکئ دا گههشته
 وئ دهره جئ بته تشتهکئ عهده تی، وپیته ټاشکه راکرن، یان (تهقنینکرن)
 پیغه مبه ر -سلاف لئ بن- دبیزت: جټاکا ب ټئ رهنگی بت هندهک وئیش
 ونهخوشییین وهسا د ناف دا دئ بهلاف بن یئین کو بهری هنگی خه لکی
 نه دیتین وهه ر ناټین وان ژئ گو ه لئ نه بوین.

وټهف عقوبه بو ټئ گوننهه تشتهکی بهرعهقل وطه بیعییه،
 بهلاف بونا په یوهندییین نه شه رعی ویین (شاذ) د ناټه را ژن ومیران دا
 (حتماً) سه ری دکیشته هندئ ئیشین (جنسی) یئین کوژهک ب رهنگه کئ

بهرفرهه بهلاڤ بين، وجهی ترسی نهوه هندهک ژ څان ئيشان نه ب تنی ب رپکا پهيوهندييین نهشهرعی دئینه فهگوهاستن، بهلکی ب هندهک تپکه لیبین دی ژی وهکی فهگوهاستنا خوینی یان ب رپکا وراثی ژ دهیک وبابان بوعه یالی -بو نمونه- دئینه فهگوهاستن، و ب څی چهندي خهطر مهزتر لی دئیت، ودهلیشهیا توشبوونا هندهک کهسین بی گونهه ژی بهرفرهتر لی دئیت.

وهه کهسی سفک بهری خو بدهته گوتن ونفیسینین دختور وزانایین بسپور پاستیا گوتنا پیغهمبری -سلاڤ لی بن- باش دی بو دیار بت، وهه ما بهسه ل څیری ئیشارهتی بدهینه وی ئیشی یا دختور دبیژنی: (سهرهطانا مروڅین شاذ) یان (طاعونا قهرنی بیستی) نهو ئیشا بهری سیه- سالان ژ نوی دختور ب سهر هلبوون، وهنگی -یهعی: ل دورین سالان ۱۹۷۸ ز- کیتر ژ سهه مروڅان توشی څی ئیشی بووون، وهڅرو پستی کیتر ژ سیه- سالان چهند ملیوون مروڅ ژ دهستی څی ئیشی دنالن وچاڅه رپی مرنی دکهت، وهزر بو هندی دچت کوهتا پینچ سالین دی نیزیکی بیست ملیوون مروڅ ب څی ئیشی بمرن، ویا ژ من فه نوکه گلهک ژ هوه زانییه کوهمههستا مه ب څی ئیشی ئیشا (ئیدزی)یه.

وئیشا ئیدز ژ نهگهرا وی څایروسی چی دبت نهوا دکهفته خوینا مروڅی و ب دویف تهپکین سپی یین خوینی دکهفت ههتا وان خراب دکهت، و ب خرابوونا وان لهش هیزا خو پاراستنی ژ دهست ددهت، چونکی نهف تهپکین سپینه -وهکی زانا دبیژن- بهرهڅانیی ژ لهشی دکهن دژی هه میکرهه کا خراب یا دکهفته لهشی، وگاڅا نهف تهپکه خراب

بوون میکرۆب ب سهربهستی د ناڤ خوینی دا دگه‌ریین، ودهمه‌کی درٚژ پٚنقه ناچت ئەو میکرۆب له‌شی لاواز دکهن و خودانی دٚئخن، وپشتی نه‌خۆشی وئٚشه‌کا دژوار ئەڤ نساخه دم‌رت، له‌و دبٚژنه ڤی ئٚشی: (نه‌خۆشیا ژ ده‌ستدانا مه‌ناعا له‌شی بو خۆپاراستنی).

وڤایرۆسی ڤی ئٚشا نوکه نوژدارٚین جیهانی هه‌می پٚنقه مه‌حتل بووین وچو چاره‌سه‌ری بو نه‌دیتی ب ڤیکا په‌یوه‌ندییین جنسی یین نه‌شه‌ری و شاذ په‌یدا دبت، و دختۆر دبٚژن: ل نیڤا دووی ژ سه‌د سالا بیستی ژ نوی و بو جارا ئٚکی د دیرۆکا مرۆڤینیی دا ڤی ڤایرۆسی شیا جهٚی خو د ناڤ جیهانا مرۆڤٚین بی ئەخلاق دا بکه‌ت، مه‌عنا: نه‌هاتیبه زانین کو مرۆڤه‌ک هه‌تا به‌ری چل پٚنجی سالان ژی د دیرۆکی دا ئەڤ ئٚشه گه‌هشتبی، و ئەڤه ئٚعجازا ڤی هه‌دیسا بو‌ری بو مه به‌رچاڤ دکه‌ت ده‌می پٚنقه‌مه‌به‌ر -سلاف لی بن- دبٚژت: فاحشه‌ک د ناڤ ملله‌ته‌کی دا په‌یدا نه‌بوویه ب ره‌نگه‌کی وه‌سا ئەو وی ئاشکه‌را بکه‌ن ئەگه‌ر هه‌ندک ئٚش و نه‌خۆشبییین وه‌سا د ناڤ وان دا به‌لاف نه‌بن یین باب و باپٚرٚین وان نه‌دیتین.

گونه‌ها دووی . . عقوبه‌یا دووی

﴿ولم ينقصوا المكيال والميزان إلا أخذوا بالسنين وشدة المؤنة وجور السلطان عليهم﴾

ئەو کٚماسیی د کٚشان وپٚشانٚ دا ناکه‌ن ئەگه‌ر خودی سی عقوبه‌یه‌یان نه‌ده‌ته وان: گرانی، و حالٚ دژوار، و ژۆردارییا سولتانی.. ئەو که‌سٚین هه‌ند ڤٚلباز و دلره‌ق بووین کو حیلٚ د ته‌رازیی دا بکه‌ن، و

د کړين و فروتنی دا کيشان و پيشانا وان يا وهکی ئیک نهبن، ئهو ههژی هندینه خودی جزایه کی ژ جنسی کارئ وان بده تی، سولتانه کی زالم ل سهر سهری وان زال بکه ت، حالئ وان بکه ته حاله کی دژوار و بهرته نگ، وکولپ و خه لایئ ل سهر وان به لاف که ت.

گونه ها سین . . عقوبه یا سین

﴿ولم يمنعوا زكاة أموالهم إلا منعوا القطر من السماء ولولا البهائم لم يمطروا﴾

وزه کات حقه کی فه قیرییه خودی کربیه د ناٹ مالی زهنگینی دا، یره م و دلوثانی پی به لاف دبت، و جفاکه کا ئیکگرتی پی دورست دبت یا ئا قاری ل سهر هاریکاری و قبانئ، وهر جاره کا دهوله مه ندین جفاکه کی وه لی هاتن پی ل ئه مری خودی بدانن، و گوه داریا ته مه عی و به خیلییا نه فسا خو بکه ن، و حقه فه قیری ژ ناٹ مالی خو نه ئینه دهر، ئهو دی بته ئه گهر کو خودی عه زابه کا گشتی ب سهر خه لکی هه مییی دا بینت ئهو ژی گرتنا ده رگه هین عه سماییه ل بهر وان ب ریکا نه دانا بارانی، و ئه گهر ژ بهر حه یوانه تین بی ئه زمان نه با ئیکجار خودی باران نه ددا وان.

گونه ها جاری . . عقوبه یا جاری

﴿ولم ينقضوا عهد الله وعهد رسوله إلا سلب الله عليهم عدواً من غيرهم فأخذوا بعض ما في أيديهم﴾

وشکاندنا پهیمانی ب خو تاوانه که ئیسلام مه ژئی ددهته پاش،
 وپیغهمبر -سلاډ لی بن- شکاندنا سۆز وپهیمانان دکهته ئیک
 ژ نیشانین منافقان، ئەفه ئەگەر ئەو پهیمان پهیمانه کا عادی بت د گهل
 مروڤه کی، څیجا پا هوبن چ دبیزن ئەگەر ئەو پهیمان پهیمانا مهزن بت
 د گهل خودی وپیغهمبری وی؟

ئەو ملله تی پهیمانا خودی وپیغهمبری وی بشکینت خو هیژای هندی
 دکهت خودی دوژمنه کی بیانی ل سهر وان راکهت، وئەف دوژمنه گهلک
 نهخوشییان دی ئینته سهری وان وپیغهمبر -سلاډ لی بن- د قی گوتنا
 خو دا ئیشاره تی ددهته ئیک ژ وان نهخوشییان یین ئەو دوژمنی
 بیانی دگههینته وان ئەو ژئی ژیستاندنا خیر وخیراتین وان، ووی مالی
 د دهستی وان دا هه ی.

گۆنه‌ها بێنج . . عقوبه‌ها بێنج

﴿وما لم تحکم أئمتهم بکتاب الله ویتخیروا مما أنزل الله إلا جعل
 الله بأسهم بینهم﴾

وهندی مهزنین وان حوکمی ب کیتابا خودی نه‌که‌ن، و ژ وی
 نه‌هلپژیرن یا خودی ئینایه خوار، یه‌عنی: خو د سهر حوکمی خودی را
 بیین، و ژ خو نه‌گرن حوکمی خودی ل سهر خو ب جه‌ بینن، یان بیژن:
 حوکمی خودی ب کیر مه نائیت، خودی ئاگر و وان ژ ده‌مه‌نا وان دی
 به‌رده‌ته وان، و دی وان ب سهر وچاقین ئیک را به‌رده‌ته، له‌و دوژمناتی
 د ناقه‌را وان دا دی زیده بت، و خه‌لک هه‌می دی د ئاگر و وان که‌لن.

ل بهر سيبه را سى هه ديسين پيغه مبهري -سلاف لى بن-

تشتى بهرچاڤ يى گوتنين پيغه مبهري -سلاف لى بن- ژ گوتنين
مرۆڤين دى جودا دکهت ئەوه پيغه مبهري -سلاف لى بن- د هلبژارتنا
په يقين خو دا، وچونكى ئەو ژ نک خو نائاخفت، گه لهک يى (هويره)
ودشيت ب هژماره کا کيم يا په يقان هژماره کا مهزن يا رامانان کوم
بکهت، وئەڤهيه مهعنا وئ هه ديسى ئەوا پيغه مبهري -سلاف لى بن- تيدا
دبيژت: ﴿بعث بجوامع الكلم﴾ وهكى (موسلم) ژ (ئەبوو هورهيره)
ڤه دگوهيژت.

و ل ڤيړى مه دڤيت ب كورتى ل سهر سى هه ديسان باخڤين، دا
كورت په يقى وگه لهك مهعنا ييا وان بو مه بهرچاڤ بيت.

هه ديسا نين

(موسلم) ژ (ئەبوو هورهيره) ڤه دگوهيژت، دبيژت: پيغه مبهري
-سلاف لى بن- گوت: ﴿والذی نفسی بیده لو لم تذنبوا لذهب الله بکم
ولجاء بقوم یذنبون فيستغفرون الله فيغفر لهم﴾ ئەز ب وى كه مه يى
نهفسا من د دهستى دا ئەگه ر هوين گونه هان نه کهن خودى دى هه وه بهت،

وهندهكین دی دئی ئینت دا گونہہئی بکہن وداخوازا ژئیرنا گونہہان ژ وی بکہن، قیجا دا ئەو وان گونہہان بۆ وان ژئی بیہت.

دەمئ مرۆقی گوھ ل قئی حەدبسی دبت بیی وی پسپارەک دئیتە سەر دلی: ئەری تو بیژی خودئ کرنا گونہہئی بۆ مرۆقی دقیت؟ ئەگەر نہ پا ئەفە چیبە؟

ودا بەرسقا قئی پسپارا ھەر ئیک ژ مە ب دزی قە د گەل خۆ دکەت ناشکەرا ببت گوھداریا قئی روھنکرنئ بکہن:

ژینا مە دقئ دنیاہی دا حەتا دورست ب پرفە بچت گەلەک موژبلاھییی ژ مە دخوازت، خودئ لەشەکی ماددی یی وەسا یی دایە مە حەتا بشپت خۆ بگرت ھندەک تشتین ماددی دستینت وھندەکان ددەت، وھەتا خودان بشپت قان تشتان بۆ لەشی دابین بکەت تویشی گەلەک وەستیانی دبت، وگەلەک جارن ئەف وەستیانە وی ھند موژیل دکەت حەتا دەرەجەکی ئەو دبتە پالی دنیاہی وھشیاریا خۆ یا دلی بۆ دەمەکی ژ دەست ددەت ودویر نینە بکەفتە ھندەک خەلەتیان، وھندەک گونہہان ژئی بکەت، وتە ھند دیت دەمەکی ب ھشیاریا دلی خۆ حەسیا، ژ بەر گوھدانا وەعزەکی یان کرنا عیبادەتەکی، یان ھەر ئەگەرەکا دی یا ھەبت، قیجا ئەو ھنگی لۆمەہەکی دئی ل خۆ کەت و بیژت: ئەری بۆچی ھەمی گاقان ئەز د قئی ھشیاریی دا نابم، ھنگی پیغەمبەر -سلاڤ لی بن- دیبژتی: نہ، ئەگەر تو ئەو نہبی یی ھندەک جارن ب خۆ قە موژیل بیی، تو دئی ژ تبیعەتی خۆ یی مرۆقینییی دەرکەفی، وھنگی تو یی ژ ھەژی نابی بژی مرۆڤ!

د گهل من هزر بکهن مرۆڤهکێ ههه قهت ب دنیایێ وپیتقییین
 لهشی ڤه موژیل نهبوویه، وهه می گاڤا ب هشیاری ژیایه وقهت
 نهکهفتییه گونههه.. ئهه ئهڤه چیتره یان ئهه مرۆڤی خودایێ خو
 ب دورستی نیاسی، وهندهک جارن تهحسی وهه زوی ل خودایێ خو
 زڤری وداخوازا ژبیرنا گونههه ژئ کری، کی ژ ههه دووان چیتره؟
 ههه ئیک ژ مه ئهگهه ئهڤ پسپاره ژئ بیته کرن، ههه زوی دی
 بیژت: مرۆڤی ئیکي چیتره، بهلی پیغه مبهه -سلاف لی بن- دیژت: نه،
 یی دووی چیتره!

بوچی؟

چونکی ههه بوونا مرۆڤهکێ ژ رهنگی ئیکي -یی چو جارن گونههان
 نهکهت و موحتاجی داخوازا ژبیرنا گونههه نهبت- دبه ئهگهه پهدابوونا
 هندهک خرابییین مهزنتر ژ هندی کو ئهگهه مرۆڤهک گونهههکێ بکهت
 پاشی پهشیمان بیت وژی تویه بکهت..

ومسوگهه نوکه گهلهک دیژن: چاوا؟

د بهرسڤی دا دی بیژن: بی گومان مرۆڤهکێ ب فی رهنگی -ئهگهه
 ههبت- دی یی ب حالی خو (موعجب) بت، و ب کاری خو (مهغروور)
 بت، وخهطههرا ڤان ههردو دهردان ل سهه نهفسا مرۆڤی ژ خهطههرا کرنا
 گونهها تویه د دویڤ دا دئیت گهلهک پتره، ویا ژ ڤی ژئ خرابتر ئهوه
 ئهڤ مرۆڤی ب فی رهنگی بت خهلهکی هه مییی ب چو حسیب ناکهت،
 وهزر دکهت حهقی وی ل سهه خودی ههیه ئهه وی بههته بهههشتی،
 وئهڤهیه دهه زانایهکێ مه دیژت: دبت گونهههک ههبت خودانی خو

بیه‌ته به‌حه‌شتی و باشییه‌ک هه‌بت خودانی خو بیه‌ته ئاگری، ئەفه گونە‌ه
 کری ل گونە‌ها خو پە‌شیمان بیت وهاوار بکه‌ته خودی قیجا خودی ل وی
 ببۆرت، وئیکێ دی باشییه‌کی بکه‌ت و غوروور بو وی ب باشییا وی چی
 بیت قیجا خودی لی ب غه‌زه‌ب بیت.

حه‌دبسا دووی

(بوخاری) ژ خزمه‌تکاری پیغه‌مبه‌ری -سلاڤ لی بن- فه‌دگوه‌ییزت،
 دبیتزت: من خزمه‌تا پیغه‌مبه‌ری -سلاڤ لی بن- دکر و من گه‌له‌ک جارن
 گوهل وی دبوو وی ئەف دوعایه‌ دکر: ﴿اللهم إني أعوذ بك من الهم
 والحزن والعجز والكسل والبخل والجبن وضلع الدين وغلبة الرجال - یا
 ره‌بی ئەز خو ب ته‌ دپاریزم ژ خه‌م و کۆفانان، و ژ بیزاری و کسلانییی،
 و ژ به‌خیلی و ترسنوکییی، و ژ غه‌له‌به‌تا ده‌ینی و ره‌زیلییا زه‌لامان﴾.

ومرۆف ئەگه‌ر هه‌را خو د قی دوعایی دا بکه‌ت یا پیغه‌مبه‌ری -سلاڤ
 لی بن- گه‌له‌ک جارن بو خو دکر، دی بینت دوعایه‌کا کۆمکه‌ه،
 و نه‌خۆشییین ژینی هه‌مییی فه‌دگرت، چاوا؟

پیغه‌مبه‌ر -سلاڤ لی بن- د قی دوعایی دا خو ب خودی ژ هه‌شت
 تستان دپاریزت، هه‌ر دو پیکه‌فه‌نه:

(الهم والحزن) هه‌چی نه‌خۆشییا د دنیا یی دا بیته‌ سه‌ری ته‌ ئیک
 ژ دووانه، ئەگه‌ر سه‌را تشته‌کی بووری بت ب عه‌ره‌بی دبیتزنی: (هم)
 و ئەگه‌ر سه‌را تشته‌کی نه‌هاتی بت دبیتزنی: (حزن).

وئەگەر تو نەشیای بگەھییە تشتی تە بقیت دئی ژ بەر ئیک ژ دووان
بت: یان تە شیان نینە وئەقە (عجز) ە، یان تە شیانا ەهی بەلی تە
خیرەت ناکە قی شیانا خۆ بدەبە کاری وئەقە (کسل) ە.

وئەو باشییا دقیت ژ مروقی پەیدا بت، ژ ئیک ژ دووانە، یان ژ وی
ب خۆ وییە، ژ لەشی وی، وئەگەر وی ئەقە نەکر دئی بیژنی: (جبان)، یان
ژ مالی وییە وئەگەر وی ئەقە نەکر دئی بیژنی: (بخیل).

وڕەزبیلوونا مروقان ژی دو ڕەنگن، یان ڕەزبیلیا ژ تشتەکی دورست
چی دبت، وئەقە ئەو ڕەزبیلیە یا دەینداری دئینە ریکا مروقی، یان ئەو
ڕەزبیلیە یا ژ تشتەکی نەحەق دگەھتی وئەقە (غلبۃ الرجال) ە یان بلا
بیژن: شکەستنا زەلامانە.

مەعنا پیغەمبەری -سلاف لی بن- ەمی نەخۆشی د قی دوایا
کورت دا کۆم کرن، قیجا بلا ئەم ژی ەردەم قی دوایی بو خۆ بکەین.

حەدیسە سیین

ب ەلکەفتنا بەحسە دوکانی، پیغەمبەر -سلاف لی بن-
د حەدیسەکا خۆ دا یا (ئەحمەد) ژ (ئەنەسی) قەدگوهیژت دیژت: ﴿ لا
یزال العبد بخیر ما لم يستعجل، قالوا: یا رسول الله کیف يستعجل؟
قال: يقول: دعوت ربي فلم يستجب لي - عہد ەند دئی یی ب خیر بت
ہندی لەزی نەکت، گۆتن: ئەی پیغەمبەری خودی چاوا ئەو لەزی دکەت؟
گۆت: دئی بیژت: من دوعا کر و بەرسقا من نەھاتە دان ﴾.

به‌عنی: ده‌می تو دو‌عایه‌کی ژ خودی دکه‌ی، و خودی به‌رسفا دو‌عایا ته نه‌دهت ووی تشتی بو ته ب جه نه‌ئینت یی تو دخوازی، تو دی د خیری دا بی، و دی یی ب خیر بی، هندی تو خو بین ته‌نگ نه‌که‌ی و نه‌بیژی: هندی نه‌زی فلان دو‌عایی دکه‌م، خودی دو‌عایا من بو من ب جه نائینت!

و پسار ل قیری نه‌فه‌یه: نه‌ری ئو چ خیره یا ب نه قه‌بویلکرنا دو‌عایا مرۆقی دئیته ریکا مرۆقی؟ یا ئەم دزانین ئەوه ئەگەر مرۆقی دو‌عایه‌ک ژ خودی کر و دو‌عایا مرۆقی ب جه نه‌هات ئەو خرابیه‌که دگه‌هته مرۆقی، به‌لی پیغه‌مبه‌ر -سلاف لی بن- یی دبیژته مه: نه! ئەو باشیه‌که دگه‌هته ته، و تو یی خودان خیری هندی تو نه‌بیژی: هندی نه‌زی دو‌عایان دکه‌م دو‌عایین من قه‌بویل نابن.

قیجا نه‌فه چ خیره یا پیغه‌مبه‌ر -سلاف لی بن- د قی گوتنا خو دا ئیشاره‌تی دده‌تی، و ئەم ژ بیره خو دبه‌ین؟

بو به‌رسف دی بیژین: دو‌عا کرن ره‌نگه‌کی عیباده‌تییه، و مرۆف یی (موکه‌لله‌فه) عیباده‌تی خودی بکه‌ت بیی له‌زی د قه‌بویلکرنا دا بکه‌ت، و کا چاوا چی نابت تو بیژی: من نقیژکر و قه‌بویل نه‌بوو، یان من پرۆژی گرت و قه‌بویل نه‌بوو، و هسا چی نابت تو بیژی: من دو‌عا کر و قه‌بویل نه‌بوو. و دقیت ژبیر نه‌که‌ین کو خودی خودانه، و خودانی حه‌ق هه‌یه تشتی وی بقییت ووه‌کی وی بقییت بکه‌ت بیی که‌سه‌کی مافی خونه‌پراز بکرنی ل سه‌ر کار یی وی هه‌بت، نه‌فه ئیک.

يا دووی: ل بهرچاڤ مه دیتییه کو گهلهک جارن تشتک هه‌بوویه
 مرۆڤی هزرکرییه بۆ مرۆڤی یی باشه لهو بهرگه‌ریان کرییه کو وی تشتی
 ب دهست خو ڤه بینت، پاشی پشتی هنگی ب ده‌مه‌کی بۆ مرۆڤی
 ناشکه‌رابوویه کو ئه‌و تشت بۆ مرۆڤی یی خراب بوو لهو دئ بیژت: باش
 بوو ئه‌و چئ نه‌بووی یا من دڤیا! ئه‌ڤه گه‌لهک جارن ب سه‌رپۆر مه
 دیتییه، ڤیجا ده‌می تو دوعایه‌کی دکه‌ی وئه‌و دوعا بۆ ته ب جه نه‌هات،
 تو دویر نه‌بینه ب جه نه‌هاتنا وئ دوعایئ پتر خیرا ته تیدا بت،
 وچونکی خودئ هه‌ز ژ ته دکه‌ت لهو وی ئه‌و دوعا بۆ ته ب جه نه‌ئینابت.
 یا سییی: دویر نینه ئه‌و خه‌ما دگه‌هته ته ژ به‌ر ب جه نه‌هاتنا
 دوعایا ته ل ئاخه‌رتی بۆ ته ژ وی که‌یفی چیتتر بت یا د دنیا‌یی دا ژ به‌ر
 ب جه هاتنا دوعایا ته دگه‌هته ته، چونکی ل ئاخه‌رتی سه‌را وان خه‌میتن
 گه‌هشتینه مرۆڤی ژێ گونه‌هیتن وی بۆ دئینه ژبیرن.

يا چاری: دیسا ب سه‌رپۆر مه زانییه کول ده‌می مرۆڤ یی هه‌وجه
 مرۆڤ پتر هه‌واربن خو دگه‌هینته خودئ، پتر وی دنیا‌ست، پتر خو
 نیزیکی وی دکه‌ت، وگاڤا ئه‌و هه‌وجه‌یییا مرۆڤی قه‌تیا ئه‌و وه‌کی به‌ری
 هنگی خو موحتاج نابینت، له‌و خو‌شکاندنا وی بۆ خودئ کیمتر لی
 دئیت، ڤیجا هزر بکه ده‌می هیشتا دوعایا ته قه‌بوول نه‌بووی چهند تو یی
 نیزیکی خودییی؟ ئه‌ها ئه‌و خیر ئه‌وه یا پیغه‌مبه‌ر -سلاف لی بن- به‌حس
 ژئ دکه‌ت.

يا پینجی: گاڤا دوعایا ته ب جه نه‌هات، به‌ری تو خودایئ خو
 به‌رسویج بکه‌ی و بیژی: بۆچی دوعایا من قه‌بوول نه‌کر؟ به‌ری خو بده خو

بهلکی هندهک کیماسی ل نک ته ههبن ببنه ئهگهرا نهقهبویلکرنا دو عایا ته، بهریی خو بدی کانن خوارنا ته یا حهلاله یان نه؟ ودهمی ته دو عا کری ئه و دو عا ژ دلهکی صافی وهشیار ده رکهفتبوو یان ژ دلهکی غافل وشیلی؟ یان بهلکی گونهههکا وهسا ته کربت ببنه ئهگهرا نهقهبویلکرنا دو عایا ته؟ گاڤا دو عایا قه بویل نه بوو قی حسیبی د گهل خو بکه، وگاڤا تو ب عهیا خو کهفتی خو دورست بکه، وجارهکا دی ب دلهکی پاڤژ وپژوین ههوارین خو بگههینه خودی.. مهعنا: ئهڤ نهقهبویلکرنا دو عایا ته دی بته ئهگهرا هشیاری و ل خو زڤرینا ته، وئهقه خیرهکا مهزنه دگههته ته.

ئهگهرا ته ئهقه زانی دی زانی ئه و چ خیره یا پیغه مبهر - سلاف لی بن- د قی حه دیسا خو دا به حس ژنی دکهت.

سی باوهریین نه دورست د سی هه دیسان دا

ئه فرۆ د ناڤ موسلمانان دا گه لهك هزر و بییر و کار و کربار د به لاقن، و پیشکه کا مهزن ژ خه لکی باوهریی پی دئینن، و هندهک جارن ئه و قان خورافاتان ژ دینی حسیب دکهن، و هندهک جارن ژ هزر دکهن ئه قان خورافاتان بناخه یه کی علمی بو هه یه، و د ههردو حالتان دا مروقتین فیلباز که سین ساده و نهزان دخاپینن و مالی ژ پی دکهن، و ل قییرئ ئه م دئ به حسیب هندهک ژ وان هزر و بییران که یه و هکی د هه دیسین پیغه مبهری دا - سلاف لی بن- هاتین، دا پی د ئاگه هدار بین:

هه دیسا نیکن

(ئه حمه د و ئه بو داوود و ئین ماجه) ژ عه بدلاهی کور پی عه بیاسی هه دگوهیتن، دبیتژ: پیغه مبهری - سلاف لی بن- گوٹ: ﴿من اقتبس علماً من النجوم اقتبس شعبة من السحر - هه چیی زانینه کی ژ ستیران وهرگرت ئه وی گایهک ژ سی ره به ندیی وهرگرت﴾.

ومه خسه د ب وهرگرتنا زانینی ژ ستیران د قی هه دیسی دا ئه وه مروٹ هزر بکه ت ئه و دشیت ب ریکا ستییر شهنصی خو وپاشه رۆژا خو بزانت وکانی دئ چ ئیته سهری، و مه زنتربن خورافه نوکه د ناڤ خه لکی دا به لاث ئه قه به، وبارا پتر ژ قان که سان یین کو نانی خو ب قی خورافی

دخون خه لکی وه تی دگهینن کو مهسه لا (تهنجیمی) مهسه له کا علمیه،
 ودهمی ئه وئی گوتنا خو (تهعلیل) دکهن دبیزن: چونکی (بورجین
 عسمانی) ئه وین مرؤف ل بهر سیبه را وان دبت کارتیکرن ل سهر که سینی
 ورهفتارا مرؤفی ههیه، وئهو ب خوئی گوتنی چو راستی بو نینه، چونکی
 دوراتییه کا و هسا د ناقبه را مه ووان ستیران دا یین ئه ف بورجه ژئ پیک
 دئین ههیه کارتیکرنا وان ل سهر عهردی مه لاواز دکهن، ل سهر عهردی
 وهک که وکه بهک فئجا هوبن چ دبیزن بو مرؤفه کی نه ئیته حسیبی ل سهر
 پشتا ئی که وکه با دبیزنی: عهردی؟!

پیغمبه ر -سلاف لی بن- د ئی گوتنا خو دا ب ئاشکه رایئ مه ژ ئی
 خورافی دده ته پاش، لهو مرؤفی موسلمان دئیت ب ئی چه ندی یئ
 ئاگه دار بت و خو ژ وان ریکین خوار وئی یین سهر دا چونئ بدته پاش
 ئه وین ده زگه هین راگه هاندنی یین جودا جودا بهرئ خه لکی دده نی وهکی
 زانینا تالی ب ریکا بورجان، یان خواندنا دهستی و فنجانی، یان
 بهر مه جه کرنا هه نده سا داخلی یا نه فسا مرؤفی وهکی ئه و دبیزن.. ئه فه
 هه می ریکین شهیتانینه بو د سهر دا برنا خه لکی دئیت خو ژئ بدینه
 پاش.

حه دیسا دوئی

موسلم ژ پیغمبه ری -سلاف لی بن- شه دگوهیزت، دبیزت: ﴿من
 أتى عرافا فسأله عن شيء لم تقبل له صلاة أربعين ليلة - هه چیبی بته
 نک خیفزانکه کی و پسپارا تشته کی ژئ بکه ت نفیزین وی یین چل رۆژان
 ژئ نائینه قه بوبلکرن﴾.

و د ربوايه ته کا دا یا حاکم و طه بهرانی ژ ئه بوو هوردهیره ی
 قه دگوهیژن هاتیبه پیغه مبهری -سلاف لی بن- دبیتژت: ﴿ من أتى عرفا
 أو كاهنا فصدقه فيما يقول فقد كفر بما أنزل على محمد صلى الله عليه
 وسلم - ههچی بی بیته نک خیتفرانکه کی و باوهریبی پی بینت، ئه و ی کوفر
 ب و ی کر یا بو موحه ممدی -سلاف لی بن- هاتیبه خواری﴾ .

وئاشکه رایه (عراف و کاهن) یان خیتفرانک -وه کی ئه م دبیتژن- ئه و
 که سه بی خو ب زانینا علم ی غه بی پی و تشتی قه شارتی ونه ل بهرچا ف
 دئینته در، وه کی وان که سان ی پی خو ب زانینا جه پی وان تشتان دئینته در
 ی پی بهرزه دبن یان دبیتژن: ئه م دزانین کانی د ی چ ب سه ری خه لکی
 ئیت.. وده می پیغه مبهر -سلاف لی بن- دبیتژت: ئه و ی کوفر ب و ی کر
 یا بو موحه ممدی هاتیبه خواری، ژ بهر هند ی یه چونکی ئه و ی باوهریبی
 بینت کو که سه کی دی ژلی خود ی هه یه غه بی پی بزانت ئه و ی کوفر
 ب قورئانی کر چونکی قورئان دبیتژت: ﴿ وَعِنْدَهُ مَفَاتِحُ الْغَيْبِ لَا يَعْلَمُهَا إِلَّا هُوَ -
 وکلیلین غه بی پی ل نک خود پنه، ژ و ی پیغه تر که س پی نزانن ﴾ (الأنعام:

۵۹) و دبیتژت: ﴿ قُلْ لَا يَعْلَمُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ الْغَيْبَ إِلَّا اللَّهُ وَمَا يَشْعُرُونَ أَيَّانَ يُبْعَثُونَ ﴿۵۹﴾
 - تو ئه ی موحه ممد بیتزه وان: که سه ک نه ل عه سمانان ونه ل عه ردی و ی
 تشتی نزانن ی پی خود ی قه شارتی ژ کارین غه بی پی، و ئه و نزانن کانی
 که نگی ئه و د ی ژ گورین خو رابن ده می قیامت دئیت ﴾ (النمل: ۶۵).

و خود ی دبیتزه پیغه مبهری -سلاف لی بن-: ﴿ قُلْ لَا أَقُولُ لَكُمْ عِنْدِي خَزَائِنُ
 آلهٍ وَلَا أَعْلَمُ الْغَيْبَ - تو بیتزه: ئه ز نابیتزه هه وه گه نجینه ی پی خود ی ل نک من
 هه نه، و ئه ز غه بی پی نزانم ﴾ (الأنعام: ۵۰)

ثَيِّجَا نَهْ گهر پيغهمبهر -سلاف لَي بن- غهبيي نه زانت كي يي دي دي
ههبت وي بزانت؟!

ههديسا سيين

ئبن حبان ژ سهحابيبي پيغهمبهرى عهبدللاهي قه دگوهييزت، كو
جارهكي ئهو چوو مالا خو ديت ژنكا وي تشتهك يي دستويي خو داناي
وهكي نقشتيبيي دا خو پي پاريزت، ئينا وي ئهو ژ ستويي وي قه تاند
وگوت: بنه مالا عهبدللاهي منهت ب هندئ نينه شركي ب خودئ
بكهن، من گوھ ل پيغهمبهرى -سلاف لَي بن- بوويه دبيژت: ﴿إِنَّ الرِّقَى
وَالْتَّمَاءَ وَالتَّوَلَةَ شُرَكَاءَ﴾.

ومه خسهد ب (روقا) ل قيرئ پيغه خواندنا نه شهرعييه، و (ته مائم)
نقشتييه، و (توله) ئهو سي ره بندييه يا هندهك چي دكهت دا ژنكي
ل بهر زه لامئ وي شرين بكهت.

شیره تین پیغه مبهری خوشتقی

هژماره کا حه دیستین دورست ژ هژماره کا صهحابیان یین هاتینه
قه گوهاستن، د دهسپییکا وان دا هاتییه: (أوصانی خلیلی) یه عنی:
خوشتقییی من شیره تا ل من کری..

د قان حه دیسان دا قان صهحابیان نهو شیرت بو مه قه گوهاستینه
یین پیغه مبهری -سلافا لی بن- ل وان کرین، وئاشکه رایه کو نهو شیره تا
پیغه مبهری -سلافا لی بن- ل صهحابیه کی خو دکهت شیرته بو نوممه تی
هه مییی، لهو پیتقییه ل سهر مه نه م ب وان شیره تان ناگه هدار ببین، و
ل دویف شیانا خو کاری پی بکهین.. و ل قییری نه م دی هنده ک ژ وان
حه دیسان قه گوهیتین..

حه دیسا نئکن

بوخاری و موسلم ژ نه بوو هورهیره ی قه دگوهیتین، دبیتژت: خوشتقییی
من شیرت ب سی تستان ل من کرییه، نهز نه هیلم -یان نهز ناهیلیم-
حه تا نهز دمرم: پوژیگرتنا سی پوژان ژ هر هه یقه کی، و نقیژا
تیشه گه هی، و کرنا نقیژا وتری بهری نهز بنقم.

وئەف شيرەتا پيغەمبەرى -سلاڤ لى بن- ل صەحابيىيى خۆ شيرەتا ب كرنا ھندەك نقيژين سوننەتە، ھەر وەسا ب گرنا ھندەك رۆژيىيى سوننەت ژى.. بۆ ھندى ئەو سوننەت وى كيماسيىيى قەگرت يا كو دبت ھندەك جاران بکەفتە د كارى مروقى يى فەرز دا..

وئەو ھەر سى رۆژين ئەبوو ھورەيرە بەحس ژى دكەت ژ ھەمى ھەيشان ھەر سى رۆژين نيڤا ھەيڤا ەسمانىنە، ئەوين ب ەەرەبى دپيژنى: (أيام البيض)، وئەو كەسى ھەر ھەيڤى سى رۆژان يى ب رۆژى بت ھەر وەكى وى ھەيڤ ھەمى گرتى، چونكى ھەر خيەرەك ب دەھانە، وسى رۆژى ئەگەر ھەر ئيىك ب دەھان بت ئەڤە سيە رۆژى.

ونقيژا تيشتەگەھى -وەكى ل جەھكى دى مە بەحس ژى كرى- ب سى سەد وشيىست خيىرانە وەكى ەدەيسەكا دورست پى ھاتى.

و ل دۆر بەھايى نقيژا وترى بەسە بيژين: پيغەمبەر -سلاڤ لى بن- د گۆتنەكا خۆ دا دپيژت: ﴿إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى وَتَرِيحِبُ الْوَتْرَ فَأُوتِرُوا يَا أَهْلَ الْقُرْآنِ﴾ ھندى خودايى پاك وبلندە وترە (كتە) وئەو ەز ژ وترى دكەت، قيچا ھوين گەلى مروقيىن قورئانى وترى بکەن.

ەدەيسا دوهى

ئبن ماجە ژ ئەبوو دەردائى قەدگوهيىزت، دپيژت: خۆشتقيىيى من -سلاڤ لى بن- شيرەت ل من كرىيە كو: تشتەكى بۆ خودى نەكە شريك ئەگەر خۆ تو بيىبە پرت پرتكرن يان سۆتن، ونقيژەكا فەرز ژ قەستا نەھيىلە

چونکی هەر ئیکێ نقیژەکی ژ قەستا نەکەت ئەو خودی یی ژ وی بەربێه،
و مەیی قەنەخۆ چونکی ئەو کلیلا هەمی خرابییانە.

شرکا ب خودی، یەعنی: مروث کەسەکی یان تشتەکی د پەرستنی دا
بۆ خودی بکەتە هەقپشک، و حەقی خودی ل سەر بەنییان ئەو ئەو
پەرستنا وی ب تنی بکەن و چو شریکان بۆ وی چی نەکەن، و حەقی وان
ل سەر خودی ئەو ئەو وان ببەتە بەحەشتی ئەگەر وان چو شریک بۆ وی
چی نەکرن، وەکی د حەدیسەکا دورست دا هاتی، و هەر جارەکا وان ئەف
حەقی خودی ب جە نهئینا، خودی وان نابەتە بەحەشتی، د نایەتەکی دا
هاتییه: ﴿ إِنَّهُ مَن يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ وَمَأْوَهُ النَّارُ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ
أَنْصَارٍ ﴿۷۲﴾ (المائدة: ۷۲) و هەچییه هەقپشکەکی د گەل خودی
د عەبدینییه دا بدانت ئەو خودی بەحەشت ل سەر وی حەرامکرییه و جەمی
وی کریه ناگر، و چو پشتەقانهک وی نابت وی ژنی رزگار بکەت.

و شرک گونەها ئیکانهیه یا خودی سۆز دای وی ژنی نەبەت ئەگەر
خودان ژنی تۆبە نەکەت، دەمی دبیرت: ﴿ إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا
دُونَ ذَلِكَ لِمَن يَشَاءُ وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ افْتَرَىٰ إِثْمًا عَظِيمًا ﴿۴۸﴾ (النساء: ۴۸)
هندی خودییه ل وی نابۆرت و گونەهی بۆ ژنی نابەت یی کەسەکی
ژ چیکرییه وی بۆ وی بکەتە هەقپشک، یان ب هەر رەنگەکی کوفری
کافر بیت، و هەر گونەهەکا دی یا ژ شرکی کیمتر بت ئەو بۆ وی ژنی
دبەت یی وی بقییت، و هەچییه شرکی ب خودی بکەت ب راستی ئەوی
گونەهەکا مەزن کر.

وهيٿلانا نقيٿڙا فهرز ونه باوهري ٿينانا پي ڙ وان گوناهانه يٿين خوداني ڇو ب نڪ کوفري ڇه دبهت، ووي ڙ ٿيسلامي دهرديخت، لهو پيغهمبهرى -سلاف لي بن- شيرهت ل صه حابيبي ڇو ڪر ڪو ٿه و نقيٿڙه ڪا فهرز يا ب تني ڙي ڙ قهستا ڙ ڇو نه بهت، چونڪي ٿه ووي نقيٿڙا فهرز نه ڪهت ڇو بهت بو وي نائيندان ڪو ٿه و نه چته جهنه مي.. وقورئان ده مي به حسي جهنه ميان دڪهت ل سهر ٿه زماني وان ب ڇو ٿاشڪهرا دڪهت ڪو ٿيڪ ڙ وان ٿه گهرين ٿه و برينه جهنه مي نه ڪرنا نقيٿڙي بوو: ﴿ مَا سَأَلَكُمْ فِي سَقَرٍ ﴿٤٣﴾ قَالُوا لَمَنْ لَكُ مِنَ الْمُصَلِّينَ ﴿٤٢﴾ ﴾ (المدرثر: ٤٣-٤٢) گوتن: ٿه و ڇ بوو هوين برينه ٿاگري؟ گوتن: ٿه و ڙ نقيٿڙه ڪران نه بووين. يه عني: ڇوونا وان بو جهنه مي ڙ بهر هندي بوو چونڪي وان نقيٿڙ نه ڏڪرن.

وشيرهتا سبيي د قئ حديسي دا هاتي ڇو دويرڪرنا ڙ ڇه خوارنا وي تشتيه يي عقلي مروڻي ٿيڪ بدت، ڇي ناڻي ل سهر بيته دانان، وپيغهمبهر -سلاف لي بن- ٿاشڪهرا دڪهت ڪو ٿه و رهنگي ڇه خوارني ڪليا همي خرابيانه، چونڪي ٿه گهر مروڻي عقل نه ما، وهشپن وي ڙ سهرى ڇوون دوير نينه ههر گوناهه ڪا دي يا ههبت مروڻ بڪهت، لهو يا هاتييه گوتن: (الخمير أم الخبائث - مهى ماڪا همي پيسا تيانه) ڇي پيسا تييه ڪا ههبت ڙ وي ڪيمتره.

حديسا سبي

ٿبن حبان ڙ ٿه بوو ڙهري ڇه دگوهيٿرت، دبيٿرت: خوشتقيبي من -سلاف لي بن- شيرهت ب خهسله تين خيري ل من ڪر، وي شيرهت ل من

کر کو ئەز بەرئ خۆ بدەمه یی د بن خۆ دا و بەرئ خۆ نەدەمه یی د سەر
 خۆ دا، ووی شیرەت ل من کر کو ئەز حەز ژ مرۆقین فەقیر و مسکین
 بکەم و خۆ نژیکی وان بکەم، ووی شیرەت ل من کر کو ئەز د گەل
 مرۆقین خۆ یی ب مرۆقاینی ب م خۆ ئەگەر ئەز پشت بدەنه من ژئ، ووی
 شیرەت ل من کر کو ئەز د گۆتتا حەقیی دا ژ لۆمەیا لۆمە کەران نەترسم،
 ووی شیرەت ل من کر کو ئەز حەقیی بیژم خۆ ئەگەر ئەو یا تەعل ژئ
 بت، ووی شیرەت ل من کر کو ئەز گەلەک بیژم (لا حول ولا قوۃ إلا
 باللە) چونکی ئەز گەنجینە یە کە ژ گەنجینە یی بە حەشتی.

وپیغە مەبەر - سلاڤ لی بن - د قی حەدیسی دا بەرئ صەحابیی خۆ
 ددەتە شەش ئەخلاق و سألۆخەتین باش، یین کو رحەتیی ددەتە دلئ وی،
 و خۆشیی ددەتە ژینا وی، چونکی مرۆقی ئەگەر بەرئ خۆ نە دا وان یین
 د سەر وی دا هەین دئ قەدرئ نەمەتا خودئ ل سەر خۆ زانت و شوکرا وی
 کەت، و ئەگەر وی خۆ ژ مرۆقین هەژار قەدەر نە کر و حەز ژ وان کر و
 ل دویف شیانا خۆ هاریکاریا وان کر دئ هەست ب دلخۆشیی کەت، و
 ژ وان نابت یین خۆ مەزن دکەن، و ئەگەر ئەو کەسەکی خۆمەزنکەر نەبت
 دئ یی ب رەحم و مرۆقاینی بت.

و مرۆقی حەز ژ حەقیی بکەت هەردەم دئ حەقیی بیژت، و ئەو ژ بەر
 گۆتتا کەسەکی یان لۆمەیا لۆمە کەرەکی خۆ ژ گۆتتا حەقیی نادەتە پاش،
 و هەر دئ حەقیی بیژت ئەگەر خۆ ئەو ل بەر وی یا نەخۆش و ترش و تال
 ژئ بت.

وههردهم ئەو دئ ب ئەزمانی خو ئعترافی کەت کو ئەگەر خودی نەبت
وی چو هیز وشیان نابن.

هەدبسا جاری

ئیمام ئەحمەد قەدگوهییزت کو ئیمامی عەلی دەمی هاتییه بهصرا چوو
نک صەحابیی پیغەمبەری (ئەهبانی غفاری) وداخواز ژئی کر کو ئەو د
گەل وی دەرکەفتە شەری، ئینا وی گوته عەلی: خوشتقییی من وپسمامی
تە شیرەت ل من کرییه کو دەمەک دئ ئیت فتنە وژیکقەبەون دئ پەیدا
بت، وگوته من: ئەگەر ئەو چیبوو تو شیرئی خو بشکینه وشیرەکی داری بو
خو چی بکه.. ئینا ئیمام عەلی ئەو هیلا وچوو.

ژئی شیرەتا پیغەمبەری -سلاف لی بن- ئاشکەرا دبت کو هەر
جارەکا فتنە د ناڤ ئوممەتی دا پەیدا بوو دقیت مروّف خو قەدەر کەت،
ونەبته لایەک د فتنی دا.

نافەرۆك

بابەت	پەڕ
ئەگەر تە بقیەت تام بکە یە شریبیا باوەری	۳
پینج پەیقین یەحیا پیغەمبەری - سلاف لی بن-	۲۹
پینج گونەھ و پینج عقووبە	۴۳
ل بەر سیبەرا سی حەدیسین پیغەمبەری - سلاف لی بن-	۵۱
سی باوەریین نەدورست د سی حەدیسان دا	۵۹
شیرەتین پیغەمبەری خوشتقی	۶۳